

EESTI PÄEVA- LEHT

ESTNISKA DAGBLADET

Kolmapäeval, 13. nov. 1974

Nr. 89 (3977)

16. aastakäik

Uppsala Nya Tidning: Eesti kunst Rootsisis väärt tähelepanu

UPPSALA (EPL) - Uppsala Nya Tidning avaldas kunstiarvustuse eesti graafikaväljapanekuile Gamlä Gilletis Uppsalas, mis toimus 27. oktoobrist kuni 10. novembrini oma üldise kunstikroonika- raames. Seejuures protesteerib ta, et galerii on võimaldanud kabele rootsi maalijale, kes tema arvates ei ärata erilist tähelepanu, palju väljapanekuruumi, samal ajal kui eesti kunstnikud, "kes moodustavad külastuse peamulje", on vastavalt summitud olnud ennast kokku tõmbama.

- Huvitav, mis kalkulaatsioon on selle taga. Eesti kultuur Rootsisis - näitus seisaldab ka eesti raamatuproduktisiooni väljapaneku - peaks ju jätkuma näituseks, mis oleks suur küllalt tähtsa viimse võimalu- seni Gamlä Gilletit, ilma et nagu nüüd tarvitseks kasutada seda suhteliselt üksiköökset täi- tematerjali, millise moodusta- vad Olle Lindgrani ja Anders Fogelini maalid?

On aga selge - kui esitatu on nii puudulik kui nüüd, siis on ta siiski juba väike kõigis osades. Ma ei mõtle siin nii palju raa- matutele - teatud arv laste- raamatuid, romaane, lüheko- gumikke, memuaare, usulisi ja rootsi keelde tõlgitud töid on välja pandud - kui just kunsti- le.

Ilulehel ja andmed graafikute kohta on antud kataloogis, nii et selles osas ei ole mitte midagi ütelda. Ei, see on napp valik, mis paneb mind rääkima väik- lusest kunstigalerii juhtkonna poole.

Esitatud on viis eesti kunst- nikku ja sobivalt pidanud nalle igale ühe saali andma ja ka siis oleks ruumi ülegi jäänud. Pea- legi võinuks publik siis kujun-

dada oma arvamist nende kunstnike kohta ka maalijate ja oleks väidatud ebaõige mulje, nagu piirduks nende tegevus vaid graafikaga.

Herman Talviku rebitud usu- lised visioonid ühes saalis, Ka- rin Lutsu värvierksad kompo- sitsioonid teises, Arno Viha- lemma elegantset figuurid, Endel Kõksi elegantset kos- mopolitiilised meenutused ja Otto Paju tisedad Gotlandipil- did kõi eriruumides. Mitte nii nagu nüüd kaheksa-ühksa lehe- te isiku kohta segamini üle- pandud - sellest oleks võinud midagi saada!

Kui arvestada et siin maal elab umbes 24.000 eestlast-pö- genikku ja suurim arv eesti eeskilukunstnikke kogu maailma kohta, siis onuks küll omal kohal lasta neid esineda peaa- traktisioonina kunstishallis ja mitte redutseeritult mingiks li- sandiks Lindgrenile ja Fogeli- nile.

Eesti graafikud jäitavad sil- mapaistvalt rahvusvahelise mulje nii tehniliselt, motiivsti- kult kui ideestikult - jah, välja arvatud Rootsisis kooli saanud Järgik 7

A. Nael surnud

Lindö saarel leiti pühapäeval oma suvilas surnult Stockholmis Eesti Ortodoksikoguduse hingekarjane, praost ja ülemprees- ter Arbo Nael. Himselt oli teda maal, kuhu ta sõitis neljapäeva õhtul, tabanud rabandus, ta leiti istumas tugitoolis.

Arbo Nael oli perekonnale õelnud, et ta tuleb nädalavahetusel tagasi. Kui ta ei tulnud, siis arvati, et ta talvetoimetuste pärast on otsustanud jääda pi- sult kauemaks, jumalateenistu- seni pühapäeval.

Rahvas kogunes ja kui vai- mulik ei tulnud, palus abikaasa tütre meest antol Lindölle sõita. Viimane helistas varsti kiri- kusse, teatades, et ta on leidnud Arbo Naela surnult. Jumala- teenistuse asemel peeti hing- epalve, mida toimetas ülem- diakon Nikolai Suursööt.

Kadunud jäi leinama abikaasa Klaudia, abielus tütar ja poeg. Arbo Nael oli 56 aastane.

Ameerika zhurnalist oma tähelepanekuist Eestis-Lätis-Leedus

LOS ANGELES (VE) - Los Angelese Times korrespondent Murray Seeger, kes viibis 2,5 aastat Moskvast, lõpetas seal oma töö ja saabus tagasi Ameerikasse. Temalt ilmus Los Angeles Timesis rida artikleid Balti riikidest. Organisatsioon Americans for Congressional Action to Free the Baltic States korraldas Murray Seegeri auks banketi Hilton Hotelis. Öhtust võitis osa piiratud arvul 60 baltlast. Korrespondendile anti ka vastav tunnustusplaat, mis ütles "Annetatud Murray Seegerile kui Los Angeles Timesi välismaa korrespondendile, kes on õiglane Ameerika ajakirjanduse esindaja, tunnustuseks tema väljapaistva ja tru teeni- tuse eest ameeriklastele ja Balti riikide vabastamise taotluse abistamiseks".

Järgnevalt öhtusöögile esines Murray Seeger ligi kahe tunni- lise ülevaatega tema muljetest Venemaast ja Balti riikidest ning vastas arvukatele küsi- mustele. Korrespondent mär- kis, et andes sisse soovivaldu- se Balti riikide külastamiseks veeretati talle ette mitmeid takistusi. Pärast pikaajalist pa- berite täitmist, ootamist ja teisi sekeldusi õnnestus tal pääseda Balti riikidesse.

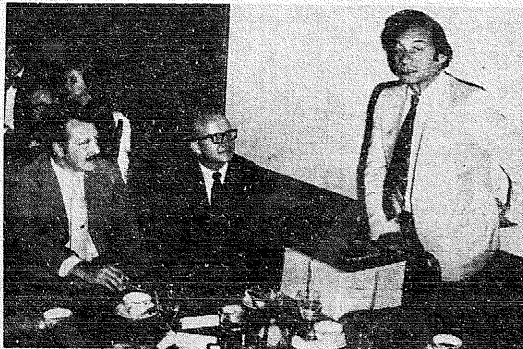
Tallinnas jõudes peatus ta kolm päeva Viru Hotelis, kuid ringi liikus avastas ta peagi, et tal on salajasteks saatjateks kolm, neli saba.

Balti maid külastades lubati teda ainult pealinnadesse. Rel- sid toimusid lennukil Lenin- gradi kaudu. Et jõuda Tallin- nast Riiga, või Riiaist Vilniu- sse tuli seda teha Leningradi kaudu. Oma muljetest Balti riikide venestamisest andis ta parimaid lootusi Leedule, kus rahvas on seotud tihedalt kato- liku kirikuga ja sündmus on

suur. Riia on täiesti venestunud ja Läti saatust on küsitav.

Eestlaste rahvuslik tunne on kõrge ja olukord ei ole loote- tu.

Eesti madal sündmus aga on probleemiks. Baltlased ei sõb- rustata venelastega. Kuna ve- nelased ei ole õppinud balti Järgik 7

Los Angeles Times korrespondent Murray Seeger kõnelemas balt- lastele Los Angelesis oma muljeist. Vasakult Americans for Con- gressional Action to free the Baltic States abistamees Avo Pihrisild, esimees leedulane Leonard Valukas ja kõneleja.

Vali Lehtonen (paremal) oma eestlannast pruudi Siretiga ja selle tütrega pärast abiellumist Tallinnas.

Soomlastel raskem tuua Eestist naisi

Soomes ajakirjanduses on olnud mitmel korral kurtumisi ja pa- handamisi selle kohta, et Eestis abiellunud soome mehed ei saa oma abikaasasid Soome, kuna küllatud nõukogude korraldused sulgevad selleks tee. Üks põhjus tee sulgemiseks on kartus, et abiellumine Tallinnas võib olla ainult "kateabiellu" selleks, et eestlannad (või venelannad) pääseksid vabamasse maailma. Ja tavalisi "abiellumisi" on ka ette tulnud - koguni nii, et pehmeel pole vähimatki almu nooriku tegelikust kavatsusest. Paar sellist abielujuhtumit on ka EPL soome pressiteadete põhjal varem avaldanud.

Ajakirja APU hiljutises numbris ilmus üks järjekordne "pulmalugu", milles sõna "pulm" on kogu looga sobivas ühenduses, sest soomekeelne "pulma" tähendab ju tõlkes täbarat olukorda. Tüki pealkir- jaskes ongi: "Nyt pulma on totta - Siret ja Natali olvat pääse Suomeen".

Laulatus on leidnud aset juba möödunud aasta talvel. Koo- lõpetaja ja ajakirjanik Kari- Veli Lehtonen, 29, ja Siret So- koluhina, 23 pulma olnud väga rõõmurohke. Sellest võtnud osa ka APU kaastöölised. Kõik väl- javaated olud selleks sila olemas, et Lehtonen saab abi-

kaasa ja selle 6-aastase tütre Natali juba aprillis Soome, Riik- himäele, kus Lehtonen isaal on oma maja, mille ülikorras on nooruki vastuvõtmiseks ümber ehitatud ja moodsa sisustusega varustatud.

Õigupoolest seisnevat pea- mine raskus selles, et Sireti endine mees (nime järgi vene- lane) ei taha tütarit emaga kaasa lasta, kuna "laps satub kehvadesse oludesse". Ja kuna laps ei pääse, siis ei taha ka lapse ema minna. Lehtonen üt- leb:

- Nõukogude seaduse järgi on mees see, kes otsustab lapse Järgik 7

EPL

Kolmapäeval, 13. nov. 1974

Meeleavaldus

Kongressi- ja kuberneridevalimised USA-s kujunesid sõna otseses mõttes rahva meeleavalduseks äärmuseni viidud poliitilise mängu vastu, mis ilmes pikaleveninud Watergate skandaalis ja selle otse hüsteerilistes järellainetustes, millised oma pika kestvusega võimaldavad nõrgestada USA-d rohkemgi kui sõda Vietnamis — eelkõige aga need kaks kombinööri. Sõda otsustati kodurindel ja kodurindel kaotas USA ka palju oma rahvusvahelisest prestijist Watergate'ile järgnenud valusas avalikus enesepeksmisel. Nixon läheb kahtlemata ajalukku kui mees, kes oma suure ambitsioonis lahendada välisprobleemeid, lihtlaselt ja otse piinulikult ennast ise õhku laskis sisepoliitilises saatustlikus eeskitses. Nixoni järgsel USA-l tuleb uuesti otsustada peale hakata üles ehitama oma prestijit nii sise- kui välispoliitilisel.

Ja nüüd tuli kõige selle eest arve: valijate apaatne ja vastumeelne nähtus selgesti erakordsest madalast osavõtust ainult 38 protsenti, valijate protest aga avaldus president Nixoni erakonna silmatorkavas tagasitõrjumises, mis kaugeltki ei tähenda niivõrd poolehoidu demokraatidele kui vajadust protesteerida ilmnenuid väärnähete vastu, kus süüdi oli presidenti partei.

Selle arve peab nüüd uus president Gerald Ford maksma, kes Valges Majas oma valitsusega seisab republikaanse oasina demokraatidele täieliku valitsetud kongressi vastu (esindajatekojas saavutasid demokraadid absoluutse enamus, täites üle kahe kohtadest, onneks ei toimunud see senatis, sest siis oleks president täielikult kaotanud oma veto-õiguse). Ford, kes on küllalt populaarne, ei küsimusse tulla uue presidendina, kuid kelle prestijit see tagasilööki valijatelt Nixoni arvel tunduvalt kahjustab tulevikuvalijavade otsas.

Demokraadid, seekordsed võidumehed, olid muidugi oma võidu suurele osale pannud eelkõige ründajana Watergate'i afääris, kus sageli ilmes selge tahe vastaspoold pikaks ajaks võistlusest välja lüüa ja kus partei huvi sageli käis maa huvide ees.

Kui nüüd vaadata tulemusi, siis võit on küll suur, ent siiski mitte republikaanidele hävitav, seda eriti selle taustal, et võitjatel puudub markantne juhi-profil presidendikohale tõstmiseks kui vastavad valimised tulevad. Et Alabama-kuberner Wallace on tõusmas erkaonna lootuseks kogu oma kontrovertsiaalse minevikuga, kõneleb iseenda eest, mitmed tema võistlajast McGoverniga eesotsas on end kompromiteerinud ameerika valijaskonnas ebapopulaarse radikaalsusega.

Kuna ameeriklased alati on presidendivalimistele vaadanud kui puhtakujulisele isikuvalimistele, siis ei tarvitsegi Fordi väljavalda kahe aasta pärast olla päris lootusetud, eriti kui rohi kaasab Watergate'ile rohkem peale, mis toob kaasa valijaskonna rahunemise.

Kongressi valimised ei suutnud tugevdada praegust USA täidesaatvat võimu, mida juhib nimetatud ja mitte rahva poolt otseselt valitud president. Segased väljavalitud tuleviku osas on kahtlemata ka USA välispoliitilisel partneritel eesotsas N. Liiduga, kes asetas suuri lootusi Nixoni kokkuleppevalmidusele ja Nüüd võibolla tahaks näha, kas äkki ei tule Fordi järele Valgesse Majja inimene, kes on veelgi "sobivam" kommunistlikule maailmale.

Fordi mõju Kissingeri poliitikale ei ole esialgu veel olnud kuigi suur. Tal on aga jubatemeist tulnud kongressi vastupanuga just N. Liidu kaubanduskoostöölepe sõlmimisel, kus demokraadid seadsid kõikaid kodarisse N. Liidu vähemuste väljarännuõiguse pärast. Uue kongressiga koostööamine võib paljudes küsimustes kujuneda nii sise- kui välispoliitilisel alal veelgi raskemaks, kuigi Fordil üldiselt on kongressiga olnud "parem käsi" kui ta eelkäijal.

Kuigi demokraatidel on presidendikandidatuuri poole poolehoidjad, kes silma torkavad omadikaalsusega, siiski ei näidanud valimised kuidagi viisi, et ameeriklased oleksid kõigele vaatamata nihkunud vasakule. Need kandidaadid, kes Euroopa mõistes on vasakpoolsed, kukkusid valimistel läbi. Selle vastu avanesid aga uksed esmakordselt rahva üldsuses naiskandidaatide vastu ja seda eriti kohalike valimistel, kus näit. Connecticut sai naiskuberner.

Ameerika poliitiline palg on juba sellega siiski pisut arvanud, kuigi USA poliitiline skaala ei ole kuidagi viisi vähemalt valimistulemustes sarnane Euroopa omaga. Vasa-käärmusus, milline on idanenu ülikoolides, ei ole suutnud massides kanda kinnitada.

KLA

VÄLISKOMMENTAAR

Relvastamise ümber

Stockholmi rahvusvaheline rahu-uurimise instituut — Sipri — avaldas mõeldud septembris ülevaate mõlema supervõimu, USA ja N. Liidu, robotrelvade kohta nii praegu kui lähemas ettenähtavas tulevikus. Sipri lelab, et vähemalt 1980-ndate keskpaigani valitseb strateegiliste tuumarelvade alal tasakaalu puudus, mis teeb võimatuks igasuguse kokkuleppe supervõimude relvastuste piiramiseks.

Ühendriikidel on praegu ja ka edaspidi niivõrd küllaldane olekaal, mis tähendab, et N. Liit võib vaevalt nõustuda mõnesuguse at-rategie relvade piiramisega, eriti ofensivsete robotrelvade alal.

Sipri arvamus näib kinnitatvat tõsiasi, et president Nixoni viimase külskäigu ajal Moskvasse mõeldud suvel jäid tema läbirääkimised Nõukogude parteijuhil Brezhneviga just ofensivsete robotrelvade osades ilma rajajärgeta. Välisminister Kissinger nimetas seda isegi "sammuks tagasi", et poollit polnud lätnu korda anda uut hoogu Genfis ammugi kinnijooksud n. n. SALT-läbirääkimistele teise vooru edutamiseks.

Kissinger mõnisk, et niivõisi on mõlemad pooled sattunud ajapuudusesse. Moskva 1972 mail lõpul al-lakirjutatud sobimustega seati ülim piir poolele strateegiliste relvade arengale viieks aastaks. Aga samast 1972. aastast saidid on ofensivsete robotrelvade areng toimunud nii kiiresti, et kogu probleem on muutunud palju raskemaks.

Nõnda ei jäänud kahtlust, et tipptõhmine Moskvas 1974 suvel oli ebaõnnestunud. Kissinger lootsi võimalda asja parandada, kui ta oktoobri lõpupeale uuesti Moskvat külastas. Tema läbirääkimiste kohta Nõukogude juhtkonnaga pole ametlikult aru antud, kuid Moskva ajalehtede teatel on arutatud ühist huvidega küsimusi, nagu julgeoleku probleeme, strateegiliste tuumarelvade küsimusi ja olukorda Lähis-Idas.

Läbirääkimiste lõpul teatati ametlikult, et kokkuleppe kohaselt saavad president Ford ja parteijuh Brezhnev isiklikult kokku 23.-24. novembril Viadvostkis. Edasi nenditi lühidalt, et läbirääkimised olevat olnud konstruktiivsed.

Tegelikult pole mingit kindlat tunde märki, et Kissinger nõudki oleks jõudnud nimetamisväärselt kaugemale kui enne. Nõukogude juhtkond polnud arvatavasti veel selguse president Nixoni languse tagajärjeks, samuti kui president Gerald Fordi töökavadeid. Lisaks sellele leidis Kissingeri külskäigu ajal aset omapärane vahejuhtum, mis pidi Kriemi võimude mõlema panema.

Nimelt teostasid Ühendriigid 24. oktoobril kase interkontinentaalse raketi väljalaskmisega õhuruumi, mis Pentagoni teatel oli ka õnnestunud. Lähemaid teateid asja kohta ei avaldatud, kuid prantsuse ajaleht Le Monde tõi 27.28. oktoobri numbris küllalt hea aruan-det.

Tegemist oli olnud 40 tonni kaaluva ameerika Minuteman-1 mandriveelise raketi, mis oli paigutatud C-5 hülgelennuki pardale ja toimetatud Vaikse ookeani kohale. Lennuki olles 6000 meetri kõrgusel lasti raketti langevarjudest kantuna lennukist alla kuni

Politseli patrullauto peatab kiir-tamise pärast kinni vana autolu. Selgub, et autol polegi spidomeet-rit.

— Kuidas te üldse saate kind-laks teha missuguse kiirusega te sõidate, imestab politseinik.

— Väga lihtne, vastab auto-vraki omanik. 50 kilomeetrilise tunnikiruse juures hakkavad vä-risema klaasipuhastid, kui sõidan 30 stis värisvad uked ja kui kiirus on 110, stis värisen ma ise.

2400 meetri kõrgusele, kus rakett süüdati ja alustas omaette lendu 6500 meetri kõrgusele.

Aga kuna tegemist oli ainult ra-keti startimisega õhus, siis puudus tal nii õhukeine kui seade kau-gelenu juhtimiseks, mispärast ta pärast lühikest aega langes oo-keani vette. Le Monde lelab, et kuigi tegemist oli pilratud katsega, on lugu iseenastav vastuolus Kis-singeri väidetava püüdisega anda strateegiliste tuumarel-vade piiramlst.

Teatavasti on ameerika Minu-teman-1 raketid tavaliselt paigu-tatud sõlidesse maa alla ja seega kohtlikindad, mis tähendab teatud ohtu nendele vaenlase tuumarün-

naku korral. Seepärast on viimasel ajal tuumarakette paigutatud rohkem allveelaevadele, kus nad on rohkem varjatud. Nüüd lisan-dub sellele siis võimalus rasked tuumarakette teele saata õhu-ruumist ja pealegi lugematult kohtadest, kus neid pole võimalik küllalt aegsasti avastada.

Kuna katse toimus üheaegselt Kissingeri läbirääkimistega Moskvast, siis võib muidugi küsida, kas ta ise soovis seda, et tugevdada ameerika positsiooni läbirääki-mistel strateegiliste relvade piir-lamiseks. Nii või teisiti, igatahes on plevakorral üks uus viis tuu-marakettide väljalülitamiseks.

A.K.

Uudiskirjandus

RAAMATU-AASTA JUHTNÕORID

Eesti Raamatu-aasta Peakomi-tee väljaandena ilmus USA-s broshüür, sisaldades 24.11.1976 - 24.11.1978 vabas maailmas peetava Raamatu-Raamatu-aasta korral-damiseks vajalikke juhtnõure. Esiküljel on Raamatu-aasta embleem. Tekst algab H. Visnapuu proloogiga raamatule.

Juhtnõorid üld- ja rakenduslikus ülesannetes osa selgitavad RA pea-suunda, eesmärke ja ülesandeid. Rõhutamist lelab rahvuskultuuri kui terviku (kirjandus, ajakirjan-dus, kunst, helikunst, lavakunst, kirik, kooll- ja noorsootöö) viljele-mise vajadus.

Järgnevalt on kokkuvõtlikult esitatud RA organisatsioonist, Peakomitee ülesannetest, eri-

maade RA komiteede ja kohalike töötajate ülesannetest ülesandeid koht-

Pikemalt on käsitletud raama-tukogude edendamise vajadust, eriti ka täenduskooll, noorsootöö ja koduseist raamatukogudest. Juhtseld on antud ka RA aktiue, näituste ja muude kultuuri-kultu-ri-liste ürituste korraldamiseks. Lõpuks on 4 leheküljel avaldatud saadavalolevate eestikeelsete noorte raamatut nimekirjad.

Broshüür on välja saadetud eesti organisatsioonidele ja koguduste ning seda on võimalik ka tasuta tellida RA sekretäri aadressil: Est-onian Book Year, c/o Mrs. Eda Treumuth, 48 Genesee Place, LA-KEWOOD, N.J. 06701, USA. (Telli-jaid USA-s palutakse lisada - 30 c marke saatekuludeks).

Tõnis Salum 50-aastane

Pajala metskonna abimeesad-lem, metsatöölane Tõnis Salum saab 18. novembril 50-aastaseks.

Tõnis Salum on sündinud 1924.a. Võrus, kus ta ka koolis käis. Ta kuulub siis sellesse vanusejärku, kelle õppimisi sõda segas. 1943.a. alguses sakslased, kui nell sõda juba õieti halvra põhjale oli võtnud, algasid eesti õppiva noorse saatsmist Venemaaale suurtootööd-aks: üliõpilasi mobiliseeritiõniga ja keskkoolide viimaste klasside õpilasi nelle kooli lõputunnistuse kõnese väljakirjutamise lubadu-sega. Meile oli selge, et selle taga oli ka meile tulevaste haritlaste häätimise tahe. Sealt tekkis noorte meeste hulgaline põgenemine Soome.

Tee Soome leidis ka Võru güm-naasiumilõplane Tõnis Salum sealt kaugelt Lõuna-Eestist. Venedest temal üks juba vööles Soome armees alates Talvesõjast ja teine vend Idarindel. Oli siis loomulik, et Tõnis jõudes Soome astus kohe vabatahtlikuna Soome armeesse saama sõjalist koolitust, et kord koos vendadega võrdsena pühas-tada kodumaa vaenlastest, nagu ta ütles.

Soome rindel Tõnis Salum tegi kaasa kuusid kestnud kaevisõja ja rasked tõrelahingud Punaarmee lõppealetungil. Kui tuli eesti meeste tagasimineku kodumaa-le, siis oli Tõniski oma vennaga taga-siminejate hulgas, kus nad võitle-sid Emajõe rindel sõja lõpuni.

Käesoleval aastal on korduvalt tehtud juttu soomepõlastest. Põhju-seks on olnud need mitmed 50.a. sünnipäevad, veel neam aga soomepõlaste tähtsate sündmuste 30-aasta juubelid. Mulde on nad ju ise endast võrdlemisi vähe kõne-lenud. On tehtud tööd valkest, õpi-tud ja jälle tööd jätkatud - rahu-tööd. Tagasi vaadates oma võit-lustele, ei ole soomepõlast kunagi ennast pidanud paremaks teistest eesti sõjameestest. Oma minevi-kus laisavad nad põhjust võimust-tamiseks kui ka kurvastamiseks.

TÕNIS SALUM

Rõõmu sellest, et nell oli usku ja otsustavust lunastada lubadus mida oli antud kodut lahudes: tulla tagasi kui kodustel on häda käes ja kurvastust looste luhtu-misest ning et nell on nii pikad ni-mioetelud marmortahvilit. Ra-huldust nelle annab aga see, et nad on täitnud oma kohustuse kodu-maal teiste eesti meeste kõrval. Kolonel Alfrons Rebane kirjutab oma hiljutises teatistuses soome-põlastele: "Meenuvad päevad Tartu all. Seal ei olnud enam soome-ega saksa-põlast, vaid old eesti mehed, kes oma rinnaga hoidsid vaenlast tagasi, et anda võimalust meie rahval pääseda Läände." Sellele tunnususele on oma osa andnud ka Tõnis Salum.

Sõjast pääsenult Tõnis Salum lõpetas Rootsis oma poolelljäanud õpingud gümnaasiumis ja läks siis Soome kõrgemast haridust oman-dama. Lõpetas seal ülikooli met-satööajalena ja tuli Rootsi Metsa-de Peavalitsusse teenistusse, olles praegu ametis abimeesadlemena Rootsi suurriims metskonnas, Pa-jala metskonnas, Põhja Rootsis, Soome piiri ääres.

Juubelpäeval soovivad tema rohked sõbrad ja vanad kaasvõit-lejad temale palju õnne ja edu! KARL TALPAK

EESTI PÄEVALEHT

Eestiska Dagbladet
Peatoimetaja Jaan Koka
Vastutav väljaandja
(ansv. utg.)
Arvi Moor

Toimetus ja talitus:
EESTI MAJAS Stockholmis:
Wallingatan 32, 1 r.
Postiaadress: Box 667
101 29 Stockholm 1
Telefon 21 84 46

Toimetaja Eskilstonas Jüri Aus
Aadr. Eesti Päevaleht, Box 120,
631 02 Eskilstuna, tel. 016/14 77 72
Tellimissigiro nr. 15 67 70-0
Kuulutussarvete postigiro 60 59 00-0
Eesti Päevaleht Förlägs AB,
Stockholm

Tellimishinnad:
Aasta kr. 170.-
Termin (4 kuud) kr. 62.-
Kuu kr. 17.-
Väljaandja EESTI PÄEVALEHT
FÖRLÄGS AB
Trükkija: Eskilstuna-Kuriers
Tryckeri AB Eskilstuna 1974

Rahvuslik Koostöö Keskus (RKK)

Rootsi Eestlaste Esinduse valimistel

RKK kandi-daadid

ADILA, JÜRI

s. 1913, Göteborg. Majandus-teadlane. Üleilmse Eesti Kesknõukogu Euroopabüroo alaline liige. Esinduse Väliskomisjoni liige. Rootsi- ja välislehtede kaastööline. Nr. 2. valimisedelil.

BLUNT, ANU

s. 1947, Stockholm. Fil. cand. Doktorant. Nooremaider. E. Skaudimaleva sekretär. Nr. 11 valimisedelil.

ERENDI, HEINER

s. 1927, Hälsingborg. Insener. Skautmaster. End. E. Skaudimaleva juht. Nr. 12 valimisedelil.

ERICSSON, MUUSA

s. 1919, Stockholm. Chefsekretär. U. Eesti päevade 1976 R. Komitee juhataja liige. Stockholmi Eesti Naiskoori asutaja ja esinaine 6 aastat. St. Eesti Lasteaia asutaja ja algusaastate töötav-sekretär. Eesti vanade koondamise idee ülesvõtja ja selle praegune organisator. Nr. 13 valimisedelil.

HANSON, SVEN (TILU)

s. 1932, Linköping. Civ. Ing. Skautmaster. U. Eesti Päevade 1976 R. Komitee peasekretär. E. Skaudimaleva abi-juht. Kalevi lipkonna vanem. Nr. 17 valimisedelil.

HINT, VIRGE

s. 1918, Uppsala. Arst. E. Skaudimaleva juht. Nr. 18 valimisedelil.

IIR, HERBERT

s. 1913, Stockholm. Reviisor. Esinduse abiesimees ja laekur. Nr. 20 valimisedelil.

JAMS, MALL

s. 1940, Upplands-Väsby. Psühholoog. Täiendanud end oma erialal ülikooli suvekurstel Washingtonis, Torontos, Hispaanias, Edinburgis ja Cambridges. End. Stockholmi Ülikooli Parempoolse Ühingu esimees. Praegu aktiivselt tegev kommunaalpoliitikas. Moderata Samlingsparti nimikirja järele. Nr. 22 valimisedelil.

Mida taotleme?

- Eestluse töös hoida esikohal võitlus eesti rahva vabaduse eest.
- Välismaailma tähelepanu juhtida inimõiguste allasurumisele ja eesti rahva hävitamise hädahole ning kommunistliku kolonialismi ja vene imperialismi meetoditele.
- Kodumaal ja väljaspool asuvate rahva liikmete vahel luua arusaamist ühtlustatud hoiakuks Eesti ikestajate suhtes.
- Meie kõigis eluavaldustes asetada üldrahvuslikud eesmärgid kõrgemale kitsamatest huvidest ja nõuda demokraatlike põhimõtete austamist igas ühiskondlikus sektoris.
- Kaasa aidata eesti keele säilitamise ja kultuuri arendamisega kogu eesti rahva vaimsete tagavarade rikastamiseks.
- Taotleda noorsootöö korraldust Rootsis võimalikult laialdase isetegevuse põhimõttel ja rippumatult kõrvalistest mõjutustest.
- Anda eesti noortele võimalusi aktiivselt osavõtta organisatsioonide juhatuste tööst.
- Kutsuda üles kõiki tahtelisi eestlasi suuremal määral andma vabatahtlikku kaasabi eestlaste ühiskondlikule tegevusele, eriti aga gaididele ja skautidele.
- Taotleda koostööd teiste rühmadega Esinduses ja kõigi eesti organisatsioonide vahel Rootsis eestluse alahoiu hüvanguks.
- Töötada edasi minoriteetide kultuurautonoomia vaimus Rootsi eestlaskonna poliitilise- ja kultuuritöö kaitse ning toetuse nõude, ning topeltkodakondsuse probleemi lõplikuks lahendamiseks.
- Kaasa aidata eesti vanade koondamisele inimsõbralikus miljöös ja kroonilistele haigetele eesti osakondade organiseerimisega haiglate juures.
- Esinduse tegevust tõhustada tööülesannete kindlama jaotuse ja majandusliku kandepinna laiendamiseks.

JÜRISOO, TOOMAS

s. 1951, Stockholm. Psühholoog. Demokraatliku Alliansi Eesti Osakonna esimees. Moderata samlingsparti liige. Nr. 29 valimisedelil.

KARUPÄÄ, LEO

s. 1911, Stockholm. Agri- noom. Rahvuslik Koostöö Kes- kuse esimees. Nr. 35 vali- misedelil.

KARUPÄÄ, SENTA

s. 1914, Stockholm. Raama- tupidaja. Esinduse Naisringi laekur. Nr. 37 valimisedelil.

KIIVER, MART

s. 1918, Eskilstuna. Dipl. ing. Skautmaster. Viru lipkonna juht. RKK Eskilstuna Osakon- na esimees. Nr. 41 valimis- sedelil.

KIMBER, VIRGO L

s. 1938, Stockholm. Masinae- hitus insenär. Produktsiooni- chef. Skautmaster. Kalevi lipkonna majandusjuht. Esin- duse juhataja liige. Nr. 43 va- limisedelil.

LAANTEE, KARL

s. 1927, Stockholm. Usu- ja poliitiliste teaduste magister. Esinduse Väliskomisjoni liige. End. skaudijuht Augsburgis. Eesti Üliõpilaskond USA-s ja Eesti Üliõpilaskond Välimaa- al esimees. Esimene kirikuõpe- taja Lõuna-Ameerikas. EIRE delegatsiooni liige ja sekretär Argentiinas. Ameerika abi administraator ja välimaa abistamisorganisatsioonide liidu esimees Peruu. Öku- meenilise Instituudi juhataja Urugais. Kirjutanud arvukalt artikleid eesti, inglise ja his-

paania keeltes ning esinenud raadios ja televisioonis. Nr. 55 valimisedelil.

LILLESTE, EVALD

s. 1915, Göteborg. Göteborgi Eesti Selti esimees. Lääne Rootsi Koguduse juhataja liige. Nr. 62 valimisedelil.

LUIK, HERMAN

s. 1908, Umeå. Agronom. Västerbotten lääni põlluma- janduse konsulent. End maaagronoom ja abimaava- nem. Eesti Lihaekspordi pea- sekretär. Põllutööministeer- iumi osakonna juhataja. Kaitseliidi kompanii ja maleva propaganda pealik. Nr. 64 valimisedelil.

MEYER, OLAF

s. 1934, Göteborg. Tehnoloog. Reservohvitser. Noorsoo- ja laskeparti tegelane. Göte-

borgi Eesti Maja Klubi esi- mees. Nr. 71 valimisedelil.

NORVELL, RICHARD

s. 1926, Uppsala. Fil. mag. Skautmaster. U. Eesti Päeva- de 1976 R. Komitee esimees. End. Skaudimaleva juht. Nr. 80 valimisedelil.

PETTAI, ELMAR

s. 1912, Stockholm. Eesti Kul- tuuri Koondise peasekretär. Ü. Eesti Päevade 1976 R. Ko- mittee juhataja liige. Eesti Maja Klubi ja Raamatuaasta Rootsi Komitee sekretär. End. RKK keskujuhataja liige.

PUNDI, ARNOLD

s. 1919, Norrköping. Tööstur. Skautmaster. Norrköpingi lipkonna juht. Metsakodu te- gelik ehitaja. Nr. 100 vali- misedelil.

PUUSEPP, REIN

s. 1928, Stockholm. Direktor. Ü. Eesti Päevade 1976 R. Ko- mittee juhataja liige. Lend- läände tegelik abistaja data- töödega. Nr. 102 valimisse- delil.

RAUDVERE, NIKOLAI

s. 1911, Stockholm. Cand. iur. End. E. V. atashée Londonis ja Välisministeeriumi sekretär. Esinduse Väliskomisjoni liige. Nr. 108 valimisedelil.

SEPP, HARALD

s. 1918, Stockholm. Insener. Skautmaster. Karu lipkonna juht. End. Skaudimaleva juht. Stockholmi Noortekodu tege- lik looja. Nr. 115 valimisse- delil.

SOO, VALTER

s. 1910, Stockholm. Agri- noom. Stockholmi lääni põl- lumajanduse konsulent. Esinduskogu abiesimees. RKK peasekretär. Nr. 118 valimis- sedelil.

TARJUS, EERO

s. 1917, Göteborg. Göteborgi Eesti Algkooli juhataja. Gö- teborgi Eesti Meeskoori juha- taja. Nr. 121 valimisedelil.

VAKS, AO

s. 1912, Stockholm. Noorsoo- tegelane. Skautmaster. Nr. 138 valimisedelil.

VILVAL, JAAN

s. 1943, Stockholm. Jurist. Esinduse Juriidilise Komisjoni esimees. Täiendanud end riigiteaduse alal Birminghami ja Soome ülikoolis. Võtnud osa rahvusvahelise akadeemia kursustist Haagi kohtu juures. Moderata Samlingsparti liige. Nr. 143 valimisedelil.

VOOREMAA, ILMAR

s. 1906, Arvika. Dr. med. Kauaegne Arvika Eesti Selti liige. Kõigi Esinduskogude saadik. Nr. 145 valimisedelil.

Roomas toimub UNO suur tootluskonverents, mis m.h. peab leidma abi nälgivatele miljonitele alaraenevud maaes. Muu hulgas loodetakse palju uuesti eriti proteiinirikast maisisordist.

— Kas see Roomas idanema pandud viljatera kasvab nii suureks, et see toidaks nälgivaid rahvaid kogu maailmas?

Kui päike kustub mis sünnib siis?

LUND (EPL) — Eesti Teadusliku Seltsi (ETS) Lõuna-Rootsi Osakonna ettekande koosseisul Lundis, Astronoomia Instituudi kuuldessaalis kõneles rohkearvulisele auditooriumile fil.lic. Katrin Särg tähtedest ja Linnuteest. Oma huvitavat ettekannet selgitas referent arvukate tabelite ja plüüdega, millele järgnesid elavad küsimused, mis juhtusid meile meeskoos, kui päikese kiirgus lakkas, vastas referent, et päikese vanust loetakse 5,5 miljardile aastale. Arvatakse, et samapalju aega võib jätkuda veel päikese kiirgusest ja ootust. Kõos tema kustumise suureneb päikese raadius ja mõjub maakera olemasolu nii, et igasugune elu on sellel võimatu.

Ettekande koosseisul avas Osakonna esimees fil.lic. Paavo Roos, kes tervitas kokkuvõtet ja andis sõna fil.lic. Katrin Särjele, kes tõstis Lundis ülikooli Astronoomia Instituudis. Toome tema tunniplüksest ettekandest järgneva lühikokkuvõtte.

Referent seadis üles 3 küsimust: 1. Kas kõik tähed on samasugused kui meile kõige lähem täht PÄIKE? 2. Kas tähed ja Päike on alati samasugusena väljendunud ja jäävad muutumatuks ka edaspidi? 3. Kas tähed jaotusid meile Linnuteest (Galaktikas) on juhuslik? Vastus kõigile küsimustele on eitav. Olgu märgitud, et Galaktikaid on lõpmatus maailmaruumis väga palju väljaspool meie tähtede süsteemi. Need on arvatavasti suured tähed kuhjunised koos kosmilise kiirguse ja gaasiga. Suurima astronoomilise instrumentidega on meile nähtav Galaktikaid kindlakstehtud tuhat miljonit!

Tähe spektri uurimisega on võimalik jälgida tähte erinevusi. Valgus on elektromagnetiline kiirgus, mis integreeritud üle erilaine pikkuste. Maakera atmosfäär takistab kõigi lainepikkuste uurimist maapinnal röntgenikiirgusest, kuni raadiokiirguseni. Kui valgus kiirgus läheb läbi, näiteks, prisma, tekib spekter.

Kui aga prisma lisatakse teleskoobile, saab igast tähest spektri. Tähed on kiirgavad gaasiklaad, kus kiirgus päriseb esile läbi tähe jahedamate välisosa, fotosfääri. Tähtede spektrid koosnevad kon-

tinuimist ja absorptsiooni joonest. Tegemist on kiirgusega, mis tunginud läbi jahedama gaasi.

Eri almete absorptsiooni joonte tekkimine on olenev tähefotosfääri (tähepinna) temperatuurist. Erinevate absorptsiooni joonte esinemine tähed spektris annab meile võimaluse spektraal klassifikatsiooniks — temperatuur.

Tähed jaotatakse spektri klassidesse, olenevalt pinna temperatuurist. Nii näit. on Vega pinna temperatuur 10.000 kraadi. Tähe tsentrumtemperatuuriks võib olla 68 miljonit kraadi. Hertzsprung-Russelli diagramm kirjeldab tähte absoluutset heledust ja spektriklassi (pinna temperatuur).

Kuidas tekib täht? Kas on võimalik seda tõestada observatsioonide abil? Meie Galaktikas on gaasipilved. Need on tumedaid ja hõõguvaid. Nad koosnevad peamiselt vesinikust ja heeliumist. Suur osa gaasist ei ole nähtav silmale ehkki on võimalik kaardistada näit. neutraalse vesiniku 21 cm. kiirgust (raadioteleskoobiga) ja samuti interstellarsed absorptsiooni gaasipilved taga leiduvate tähtede abil.

Gaasipilved kuumade tähtede läheduses absorbeerivad tähtelt emiteeritud kiirgust ja omakorda emiteerivad kiirgust. Kiirguse surve ja erinev temperatuur tekitab gaasi pilvedes kontsentratsioone, kus tihedus on suurem kui ümbruses. Gravitatsioonil jõu mõju toimub nüüd pilve tihenemine (prototähed). Lõpuks on tähe seemne temperatuur niivõrd kõrge, et energia transport toimub kiirguse kaudu. Ka pinna temperatuur tõuseb. Tsentrumin temperatuur on niivõrd kõrge, et algavad tuumareaktsioonid.

Täpne areng oleneb tähe massist, samuti prototähe staadiumi kestvusest. Mida massiivsem täht seda kiirem areng. Peale plahvatuse osa tähed juures suur osa massist pääseb tagasi maailmaruumi (noovad, supernovad), teiste juures nad kaotavad massi "rahuikult" (planetaarsed novad, loosed). Gaasi tagasipäässmine maailmaruumi annab meile seletuse sellele, et leidub raskemaid aineid gaasipilvedes peale H ja He.

Ümber Linnuteest tsentrumi toimub spiraalstruktuuri rotatsioon. Spiraalstruktuuri moodustavad gaas, noored tähed, galaktilised tähepaared assotsiatsioonid ja joniiseeritud H 1 pilved. Vanemad tähed on hajunud ja aja jooksul.

Maailmaruumi kaugustest ja lõpmatusst annab nähti seegi, et meie tähted süsteemile on lähimaks tuntud Galaktikaks Andromeda "ainult" 1,7 miljoni valgusaasta! Astronoomiline valgusaasta on km pikkus, mida valgus 300.000 km/sekundis läbib aasta jooksul, seega 9.460.500 miljoni kilomeetrit.

OSVALD VIIRSOO

Helmo Kooba, kes praktiseerib arstina Lorainis Ohio osariigis USA-s viibib reisil Keak- ja Põhja-Euroopas.

Õlidollarid mängupõrgus

MONACO (VE) — Kolm Saudi-Araabia printsi ja siseministri Abdul Aziz tulid hiljuti Monte Carlo, otsis suuremal hulgal 400 dollarit. Sheeone ja hakkasid mängima. Kell 2 öösel oli nendel 2 miljonit võitu.

Kuid nagu ütles Monte Carlo kasino asutaja C. Blanc oma ajal: "Õnnemängijate poolt võidetud raha on kasinolt laenuatud raha" — araablast mängisid edasi ja hommikul kell 9 nendel 6 miljoni kaotus. Lahkudes andsid rikikad õliprintsid meesajadollari lii jootrahaid krupjele ja tüdrukutele, kes olid õliprintse lüüsnud.

Kongressivalimised:

Demokraatide suurvõit vähendab Fordi võimu

Kongressivalimised Ameerikas lõppesid tugeva kaotusega vabariiklaste erakonnale. Esindajatekojas on demokraatidel 293 kohta (pluss 45) kuna vabariiklastel kõigest 142, senatis on demokraatidel 62 kohta (pluss 4) ja mis puutub kuberneridesse, siis on demokraatlikke kubernere 37 (pluss 5), vabariiklikke 12 (miinus 6) ja sõltumatuid üks (pluss 1). President Ford on enamuses vaid Valges Majas.

Äärmiselt tugev demokraatlik dominants asetab Fordi ja tema administratsiooni raskesse olukorda. Eventuaalselt vastupüüdnud kongress võib tunduvalt nõrgendada Fordi ja välisminister Kissingeri positsiooni näiteks eelolevates läbirääkimistes N. Liiduga.

Presidentid on loomulikult raskusi ka muudes küsimustes ja äärmisel juhul on ta sunnitud kasutama võitma oma veto-õigust.

Ameerika poliitilised vastulejad ütlevad, et vabariiklaste tagasi-loomk praktiliselt tähendab seda, et president Ford on edaspidi "presidendi kohusetähta" kuni järgmiste presidendivalimisteni, mis toimuvad 1976.

On täiesti mõeldav, et vabariiklaste enne nimetatud valimisi ei julge oma peakandidaadiks nomineerida Fordi, vaid otsivad uue ja mõjukama kandidaadi. Teistest kõigest aga on valimisteni veel hulk

aega ja vahepeal võib Ford oma positsioone tunduvalt tugevdada. Eriti välispoliitilist, kus tal on tõeline trumpuss välisminister Henry Kissingeri näol.

Kuid välispoliitika keskmist ameerika valijalt eriti ei huvita. Seda rohkem sisepoliitika, kus just praegu on kõige põletavam probleemajandus ja kiire inflatsioonitakt. Just selles punktis avaldasid ameerika valijad oma umbusadust vabariiklaste administratsioonile.

Watergate ja Nixoni mahhinatsioonid mängisid vähest rolli, samuti ei huvitanud valijaid välisministri edud välispoliitilisel foorumil, näiteks tülküsimuste lahendamisel Lähis-Idas ja mujal.

Kõne pärast valimistulemuste lõpliku avaldamist sõnas president Ford, et tema poolt esitatud ettepanekud majanduse paran-

damiseks ja inflatsiooni peatamiseks jäävad endisteks. Esmaat ka vatsetakse kärpida riigi eelarvet.

Et jõuda sihtle on Fordi administratsiooni valmis heaks tunnistama ka olukorda, kus majandus teatud määral stagneerub ja töötu arv tõuseb. Uus kongress aga tahab hoopis mitmesuguste meetoditega stimuleerida majandust, ka siis kui see olukorda alguses halvendab.

Juba selles küsimuses on oodata kokkupõrket kongressi ja Fordi valitsuse vahel.

Kuid demokraatide suurvõit vähendab ka seda, et edaspidi vaaletel läbilõike ameeriklane just demokraate kui kaasvatutajaid kui midagi peaks viltu minema või kui inflatsioon tõuseb, stagnatsioon jätkub või töötu arv suureneb.

USA-s märgitakse, et tegelikult seisab demokraatide ees kaunis delikaatne ülesanne: otsustada kuidas majoriteet otsustab kohalset kasutada. Kuna demokraatide erakonnas on niivõrd palju mitmesuguseid rühmitusi, siis on koostöö ja üksmeelsus juba traditsiooniliselt hädaohus. Ja seda nõrkust võivad vähemusesolevad vabariiklased hästi ära kasutada.

Demokraatide tulevaseks nõrkuseks on ka asjaolu, et järgmisteks presidendivalimisteks on olemas vähemalt kümme kandidaati, kaasaarvatud endine astronaut John Glenn ja "murelapse" ent lõunaosariikides populaarne George Wallace.

Vabariiklaste parimaks nimeks on muudigi Ford ise. Kuid pärast valimistulemust on esialgu kahtlane, kas teda nomineeritakse. Võibolla vahepeal leitakse teine ja tugevam kandidaat. Fordi tugevuseks on aga see, et ta on "valitsev" president ja sellisena tal on kahe aasta jooksul palju positiivset ära teha ja nii end populaarseerida.

Harry Landra, advokaat Torontos, tähtsustas oma 40-aastast sünnipäeva. Kanadaaas saabus ta üle Taani ja Rootsi, lõpetades Torontos ülikooli ajaloolasena ja siis õigusteadlasena.

Eesti kunst Eesti Päevade näitusele

Teiste ülemaailmsete Eesti Päevade kavas korraldab "ESTO 76" ka kunstinäitus. Näitus kestab 5-11 juulini ning on avatud publikule tasuta. Sellest osavõtt on võimaldatud kõigile eesti päritoluga kunstnikele, kusjuures eksponeerid valib žürii sisseastunud diapositiividele. Väljaandmisele tuleb ka mitmesse kategooriasse kuuluvaid a hindu.

Esitatud tööd võivad olla igasuguses meediumis, kusjuures oleks tingimuseks: raam kaasaarvatult minimaalselt küljemõõdus 16 tolli ja maksimaalselt kõrguseks 60 tolli, vertikaalselt 4' ja lais. Skulptuur ei allu nimetatud mõõtudele. Eksponeerid võivad taidurite soovikohaselt ka müüda töid.

Näituse eesmärk on: võimaldada rahvale parim eesti kunstnikelt

üle maailma nii maalilis kui ka skulptuuris.

Kujutav-kunstnik Jaan Born kaavadab kataloogi näitusele vastuvõetud kunstnikest, kusjuures igale osavõtjale antakse võimalus avaldada samas ka plii ühest oma tööst. Kataloog oleks müügis publikule ning jääks ka väärtuslikuks ülevaateks eesti kunstnikest ja nende loomingust koos vajaliku informatsiooniga.

Näitus peetakse moodas ehituses, mis asub "ESTO 76" ürituste otsekes keskus ning jalutuskäigu kaugusel hotellidest.

Täiendava informatsiooni ning vastavate vormide saamiseks palutakse pöörduda koos nime ja aadressiga näituse korraldajate poole, aadressil: Maret Põldmae, 1301 W. Northern Parkway, Baltimore, Maryland 21206.

Stockholmi E. Teatri menukas ringreis Ameerikas ja Kanadas

Esmakordselt Stockholmi Eesti Teatri tegevuses, käidi sel sügusel omal algatusel ja oma korraldamisei USA ja Kanada eestlaste keskustes esinemas. Külakostiks viidi Rootsis suure menu osaliseks saanud Arvo Mägi näidend "Vanaema", Agnes Lepp-Kaasiku lavastusel. Sealsete kohalike teatriorganisatsioonide vastuvõtt ja kaasabi etenduste läbiviimiseks oli ülev. "Vanaema" tegelasi võeti kõikjal sõbralikult ja kodusest vastu.

Etendustele Lakewoodis, New Yorgis ja Torontos tuli rekordiliselt publikut. "Vanaema" võeti südänilikult vastu ning Stockholmi Eesti Teatri näitlejatele avaldati rohkesti kiitust.

Stockholmi Eesti Teater on ka varem esinenud Ameerikas. Ülemaailmsete Eesti Päevade raamidest Torontos 1972, töid Stockholmi näitlejad lavale August Mälgu "Valgus Sinu Kätes".

Arvo Mägi "Vanaema" sooritas selle aasta kevadel menurikka esinemisreis USA ja Kanadas. Näidend esitati Norrköpingis, Eskilstunas, Göteborgis, Borås ja Stockholmis – kõikjal täismajadele.

Stockholmi Eesti Teatri "Vanaema" etenduste erakordne menu kajas ka üle mere, kus kohalik eesti ajakirjandus edukalt teatritükki oma veergudel kirjeldas. Rootsi saabus USA-st ja Kanadast hulk pärimisi näidendi sisu ja Agnes Lepp-Kaasiku lavastuse kohta.

Seejuures tekkiski "Vanaema" tegelaskonnas mõte uurida võimalusi Ameerika turneeks. Teatritükki energiline ja ennastalgav produkt Heino Annik võttis selleks oma õlgadele suure töökoormaga. Ta lubas uurida kõiki esinemisvõimalusi USA-s ja Kanadas, kontakti võtta sealsete teatrigruppidega ning nende kaasabi paluda kohapealse korraldamise osas, järele kuulata keda leida sobivad teatrisaalisid esinemisteks, reisibüroodega arutada reisivõimalusi jne.

Kirjavahetus oli tihed ning ettevalmistustööd edenesid kiiresti. Juba suve algul olid esinemiskohad

Agnes Lepp-Kaasiku idee ja teostas selle laval.

tutvustada. Tehti plaani, mida New Yorgi higelinnas vaadata ja ette võtta. Juba esimesel hommikul asuti viie tunnilisele bussiekstursioonile, kus põhjalikult südalinnas vaatamisväärsustega tutvuti. Väiksemates gruppides mindi siis omapäraseid rajone külastama, teatrisse, muuseumidesse, New Yorgi borsile või mujale, mille vastu erilist huvi tunti.

Ühiseit käidi Broadway, New Yorgi kõige populaarsemat muusikali vaatamas. Piletid olid juba Rootsis muretsedud. Ühiseit külastati ka Eesti Vabariigi konsulaati, kus peakonsul Ernst Jaakson ja abikonsul Axel Linkhorst tõhusalt Rootsis külastajate tutvustasid Ameerika olusid ja aktuaalseid päevaprobleeme.

"Vanaema" pere peatus New Yorgis hotellis, kuna taheti olla maailmametropolis südäimikus ja seega sündmuste keskel ja vaatamisväärsuste lähedal. Ajaliselt lühikesel külastuse kestel oli mitmel võimalik külastada ka tutvavaid ja sõpru äärelinnades.

Reedel sõideti bussiga Lakewoodi, mis asub New Yorgist mõni sada kilomeetrit lõuna poole. Vastu võtsid Lakewoodi Eesti Teatri tegelased, kes siis küllalisi oma kodudesse majutasid. Tutvuti rahuliku ja ilusa linnakesega ning kogunete õhtul Lakewoodi Eesti Majja, kus ettevalmistusi tehti järgneva päeva "Vanaema" etenduseks.

Laupäeval olid Lakewoodi Eesti Majja teatrisaal puupüsti rahvast täis. Ei leidunud majas ühtegi vaba tooli! Mitmed teatrikülastajad tulid väga kauget ja olid veetnud ligi pool päeva autosõidul. Lakewood on nimelt teatrilal kujunenud New Yorgi äärelinnade Washingtoni, Baltimore ja Philadelphias eestlaste keskuseks.

Publik võttis "Vanaema" väga soojalt vastu ning elas lavastundustega ja tegelastega hästi kaasa. Aplaussid olid marulised ja etenduse lõpul üjutati "Vanaema" tegelaskond lilledega ja kiitussõnadega üle.

Peale etendust korraldati külastajatele tore õhtusöök, kus lauldi ja vesteldi teatrisõpradega hilisöhtul.

Juba pühapäeva hommikul rutati bussiga tagasi New Yorki, kus kohe ettevalmistustega alustati

päälööunaseks etenduseks. Publik kogunes rohkesti ja "Vanaema" teine etendus Ameerikas mängiti jällegi täissalile. Ka New Yorgis oli publikul õnnalt soe ja vastuvõttlik, ning jälgis teatritükki suure huvi ja kaasaelamisega.

"Vanaema" tükki ja tegelasi arvustati väga soojalt ning lavale saadetud lilled rohkus oli ülev. Paluti Stockholmi Eesti Teatrit peatselt jälle külla.

Stockholmi näitlejatele korraldati peale etendust hubane koosviibimine New Yorgi Eesti Majas, kus kohale tulnud terve kohalik teatritegelaste pere. Stockholmi Eesti Teatri nimel tänati ka keegi neid kohalike inimesi kes etenduse eeltööd ja tehnilist külge edukalt ajasid.

Esmaspäeval sooritasid "Vanaema" tegelased viimased külastuskäigud ning vallutasid viimased vaatamisväärsused New Yorgis. Juba järgmisel päeval tuli kohvrid jälle pakkida ja lennuväljale siirduda.

Tunni aja jooksul viis lennuk teatritreisijaid Kanadasse. Kui lennuk Torontos maandus, oli lennujaamas vastas arvukas grupp kohalike teatritegelasi ja sõpru. Vastuvõtt oli igati südänilik. Ka Torontos olid küllalised Rootsis majutatud eesti kodudesse, kus kõik endid kiiresti kodustena tundsid. Reisiplaani kohaselt oli ka Torontos mõni päev aega hinge tõmbamiseks ja New Yorgiga võrreldes hoopis teise karakätega linnaga tutvumiseks.

Kolmapäeva õhtul korraldati

Arvo Mägi andis tükile vormi.

teatrikülastajatele tore vastuvõtt Tartu Collegis, kuhu kogunes ligi sada teatritegelast üle terve Kanada. Jälgijainimese rõõm või uute sõprade kohtamine oli kõikidele omaks. Torontos tervitas aukuksil Ilmar Heinsoo küllalisi süttava sõnavõetuga.

Ka Kanadas viibides moodustasid "Vanaema" trupplikked väiksemad gruppisid, et ühiseit vaatamisväärsustega tutvuda. Käidi Niagara kose võimsust imetlema, autodega eestlaste suvituskohasid põhja pool Toronto või veedeti päevi Toronto südalinnas. Mõni truppligge jõudis järele kaiki.

Nädalalõpul andis Stockholmi Eesti Teater kaks "Vanaema" etendust Toronto eestlastele. Mo-

Rud. Schmuul: Siseveekogud "surevad" kui appi ei tulda!

Saastamisprobleemid teevad peavalu praegu kogu maailmas, kuna tööstuste kiire arenguga üha rohkem heitveest ühatakse looduslikesse veekogudesse, samal ajal kui jäätmekäitlised korstend kaudu puhutakse atmosfääri ja sealt varsti sademete ülaandina taas alla langevad maapinnale, mõjustades omakorda täiema ja loomariiki ning ka veekogusid, eriti siseveekogusid. Siseveekogude saastamisprobleemide uurimise üheks pionieriks Rootsis on olnud endine Saaremaa ja Saaremaa Altsborgi lään kalanduskonsulent, Muhu päritoluga Rudolf Schmuul, kelle uurimistulemused 1700 järve arengu kohta on ilmunud kolmes kühikus uurimuses. Kuna ta Rootsi valitsuse Ehitusministeeriumi kutsel viibib Stockholmis, et ekspeditsioon seltskohtu avaldada uute petrokeemiliste suurtootjate paigutamise osas, siis kasutame juhusit Rudolf Schmuuli küsitluseks.

– Mis on ehitustegevusel sidet veekogude saastamisuurimusega, hr. Schmuul?

– Küsimuses oli just petrokeemiliste rafineerimistehaste ehitamine Göteborgi Hisingi linnaosa ja Lysekili, mis asuvad minu tegevuspiirkonnas. Kuna just sellised suurtootused enim õhku transporteerivad värvilühendeid, mis omakorda sademetele kogunevad siseveekogudesse ja neid hapestavad, siis puudutas küsimus aktuaalselt just saastamist. Kuna eelmisel nädalal arutasime Göteborgis toimunud sümpoosionil, siis peeti vajalikuks ka minu arvamise kuulamine enne kui valdatus ehituste paigutamise otsustab.

– Milline on olnud areng Teie poolt uuritud 1700-s veekogus?

– Areng on olnud masendav. Juba selle pooldest, et eriti granitmaasikud asuvad järved, kuhu heitveesi ei suubu, on aeglaselt ni üldelt surnud. Hapellus tõuseb sademetega õhus langevate värvilühendite tõttu üsnagi kiiresti ja tagajärjeks on järvede planktoni kui ka kalade ja vähiaste kadumine. Vesi läheb küll klaariks ja läbipaistvaks, kuid temas on vähe elu. Norra piiri ääres asuv Bok-

sjörn, umbes 100 hektaarilise ala, on näiteks täielikult kaotanud oma vääriskalad, milleid varem kalastati külluses.

– Kas ei ole siis võimalik midagi ära teha vete päästmiseks kaladusele?

– On küll, kuid see on kulukas ja senini on vaid veekogusid rentivad kalastusühingud vastavaid katseid teinud. Vesi tuleb nimelt happelise suu hoidmiseks rikastada lubjaga. Kuna happelised sademed ei lõpe, siis tähendab see ka vajadust pidevaks sisevete lubjastamisega.

Rudolf Schmuul on uurinud 1700 järve saastamisolusid. Ehitusministeerium kutsus ta välja ekspeditsiooni kavatsuselolevate õlipuhastustehaste saastamisvõimaluste küsimuses.

miseks. Minu tegevuspiirkonnas on meetodid kasutatud 1964-ndast aastast alates rahuldavate tulemustega. Halvem on muidugi lugu seal, kus heitveed toovad kaasa elavhõbedahendeid, nagu suures Väneri järves, mille päästmiseks lihtsalt tuli resolutsiooni pirata puhastamata tööstusvete laskmist järve. Ja nüüd on juba märgata vee paranemist ja kalasaaki suurenenist.

– Lubjaga antakse nüüdtele "kunstnikliku hingamist" grafitmaasikute vetele. On see vajalik ka peamassitiks?

– Mitte sel määral, kuna seal lubjastamine toimub loomulikult teel. See kehtib aga ainult õhu kaudu tulevate jäätmete, mitte aga elavhõbedaliste heitvete suhtes. Viimased tulevad nimelt puhastada ja puhastamisestadend on väga kulukas. Aga see tasub end ära looduse säästmise näol.

– Kas Teie piirkonnas on suuri õhku rikkuvaid tööstusi?

– Stenungssundis asuvad õlipuhastustehased on üks paljudest veekogusid mõjustavast n.d. "korstna omanikest". ERITI petrokeemilise suurtootjuse paiskab atmosfääri palju roiskalmeid. Mõistan sellepärast rootsi Looduskaitsevalitsuse resolutsiooni suhtet, seistes vastu Hisingi ja Lysekili uutele õlitööstustele. Need küjuneksid vaid õhumürgiste täiendajaks.

– Kuidas on kalastusega tabatud sisejärvedes?

– See on tagasi läinudnendes vetes, kus õhureostumise kaudu tunduvalt on muutunud nii keemilised kui ka bioloogilised eeldused, mis on vähendanud nende veekogude faunat.

Vestles: JUHAN KOKLA

Jaak Taul, dr. theol. ja EELK assessor Londonist viibis küllalises Toronto Vana Andrese kiriku uue altari õnnistamisel, mille taga jumalateenistust tavaliselt peab tema poeg ja Vana Andrese koguduse hingekarjane Andres Taul. Jaak Taul oli aukülastajana jutlustajaks.

TARMO SEPP

Heino Annik garanteeris pekkse reisiteetvalmistuse ja täismajade.

ja teatrisaalis kindlaks määratud ja alustati kohaliku eelreklaamiga. Eesti Majades jagati lendlehti ja ajakirjanduses ilmus uudishimu äratavaid artikleid ja kuulutusi.

Enne Ameerika matka korraldati publiku tungival soovil veel üks "Vanaema" etendus Stockholmis. Nagu eelmisedgi etendused pealinnas kanti see ette täismajale.

Esmaspäeval 7. oktoobril kogunesid siis kõik "Vanaema" tegelased oma pakidde ja kompsudega Arlanda lennuväljale. Oli algamas kahenädalane põnev seiklus. Teatrilindus nõbedad "Vanaema" truppi üle ookeani ning juba sama päeva õhtul istuti New Yorgis hotellis koos kohalike korraldajatega, ning valmistati ette eelseisvat New Yorgi etenduse praktilist läbiviimist.

Reisiplaanis oli ettenähtud kolm päeva kohanimiseks ning uue miljöga tutvumiseks. "Vanaema" tegelaskonnast olid mitmed esmakordselt Ameerikas. Trupi vanemad käijad olid oma peale võtnud "uuematele" New Yorki

München ja ta eestlased 26 pagulaste tsentrumit

MÜNCHEN (VES) – Baieri liidumaa ligi 1,5 miljoni elaniku pealinn München oli juba tol ajal peatuspaigaks paljudele eestlastele, mil linn kandis veel "aunime" "Stadt der Bewegung". Münchenis "Bürgerbräu" öllekeldris sai teatavasti alguse rahvusotsialistlik liikumine, mille üheks "saavutuseks" oli eestlaste sattumine Müncheni. Praegu austab München ennast meelitusnimega "Weltstadt mit Herz". Linnas on leidnud endile ajutise peatuspaiga tuhanded põgenikud Ida-Euroopa riikidest, nende hulgas ka paarsada eestlast, kelle tuumiku moodustavad juba sõja viimastel kuudel Münchenis erakorterel ja hiljem Lohengrini kasarmuis elinud eestlased. Hiljem on neile lisandunud kaasmaalasi Gautingist, Augsburgist ja Feldafingist.

Müncheni peajaamas ootavad reporterit kaks kõrgekvaliteetset meest: E. Soosaar ja Elmar Juhkanson. Viimane on automaankuna nõus näitama reporterile soovitud paikaid. Selline sõbralik vastuvõtt vereetab sõdamelt paraja raskusega küli.

ESTLASTE KUSTUNDUS JÄLGEDEI

Müncheni kümnekond km põhja pool asub Schleissheimi küla on tuntud paljudele eestlastele. Sõja viimastel kuudel asus siin paarsada vigastatud ja haiget eestlast jamest väetienistusest vabastamist ootamas. Asjatult otsime selle haraklaagri asupaika, kus sai oodatud sõja lõppu, tehtud naljakuuri, kuulatud sunniviisil pruunide poltrukele tobedat ja vabahtlikult vastu tahtmist laulnud sõjalaulusid.

Vabastamise sõjaväest teostasid ameeriklased 1945. a. aprilli lõpus, asutades paikale vangilaagri. Nüüd ei tunne seda kohta enam ära. Uusehitused, teed ja viaduktid on muutnud paiga tundmatuseks. Ka pärastiste põgenikelaagri barakidde asemel ühkeldavad nüüd uued majad. Ainult kirikutornid ja väike männimist meenutavad veel, et on tegemist Schleissheimiga.

Schleissheimis võtame istet õp. E. Soosaar. Ämma pr. Schmalzi aias varjultse õunapuu all, et meenutada vanu mälestusi ning hankida informatsiooni Müncheni eestlaste eluolu kohta tänapäeval. Pastor Soosaar, kes vana Müncheni elanik, kaataegne ERK esimees ja alates 1968. a. EELK Lõuna-Baieri koguduse hingerakane, on asjaga paremini kursis kui keegi teine.

Tema selgustest selgub, et pärast kapitulatsiooni asus Münchenis umbes 400 eestlast, kes elasid erakorterel ja Lohengrini kasarmus asunud diplomaagris. Neile lisandusid veel umbes 50 kohalikku UNRRA üldkoosli õppinud eestlast. Eestlaste rahvamajaks oli rekviireeritud saksa korporatsioon "Germania" konvendihoones Kaubachstrasse. Rahvuskondlase esimeheks oli majandusteadlane dr. Leo Kuus, hiljem dr. Georg Kull. Nimekamatest eestlastest elasid laagrijal Münchenis praegune peapiiskop K. Veem, viilukunstnik H. Aumere, rohuteadlane G. Kuik ja H. Västriku, teoloogid V. Koppermann ja J. Suurküli. Eesti käsipalli-isa H. Niller, sama ala mängijaid rahvusmeeskonnas Selenoi ja Niitmäe jt. Eestlastest töötasid Luterliku Maailmaliidu, Rahvusvahelise YMCA, UNR-RAHO ja ameeriklaste juures. Ka Feimanni linnaosas asuvas Finikasernes, kus asus emigratsioonikeskus, töötas mehe rahvast. Hiljem tegutsesid rahvuskondlase esimehena veel kol. Kurgvel ja lendurkapteen G. Buschmann.

ELUSKANAD RIIDEKAPIS
Toredast huumorist puhitusteva mehehena jutustab E. Soosaar vahelapana lõbusa loo Gautingis senaatoriümist. Sõja viimastel kuudel ja pärast kapitulatsiooni tegutses seal ülemarstina end. Tasegepera senaatoriümist juhataja dr. Saare, kes oli tuntud oma pretsiliku rangu ja korrastatuse poolest. Pärast kapitulatsiooni toodi sanatooriumi palju endiseid KZ-lasi, eestkätt israellite ja poolakaid. Viimased ignoreerisid korda ning tegesid terviseparandamist

kõrval ka mustaturu tehingutele.

Üks eestlane küsis dr. Saarselt, et kas sanatooriumis ka pärast sõja lõppu on vald kõrge Viiburi sõjakoolis. Seepeale vastas arst, et tema peab vanast korrast kiinni. Ootikorda tundnud eestlane soovitas arstil avada ühe mustaturuga tegeleva patsiendi riidekapi ukse. Arst tegi kapiukse lahti ning talendas peagu silmnähtu pool tosinat kaagutuvat kana.

PÄRIS- JA PAKIEESTLASED

Praegu seisab Müncheni ERK nimekirjas sadakond eestlast. Mõnikümme eestlast elab organisatsioonilist kaitset saanud või diplomaatiliselt pärineva saammentaliteedil tööt. Kui rahvuskondlase komitee kaudu jagati veel Care-pakke, oli liikmeskond suurem. Sellest ka nimetus "pakieestlased". Aga neid pole üksi Münchenis. Rahvuskondlase komiteesse kuuluvad E. Soosaar kõrval Dagmar Naha, Paul Sooväli ja Ulla Rührschneck.

Tuntud nimega eestlastest elavad Münchenis kunstnik J. Naha, omaaegne saatkonna atasehe H. Pullerits, majandusteadlane dr. O. Aule, provisor G. Kuik jr., kes omab Moosachis apteegi ja äri-mees Kapsel lesk Grete Kapsel. Varem nimetatud viilukunstnik Hubert Aumere oli mõne aja L. Ameerikas ning töötas nüüd i. kontsernimeistrina Baieri Riigiperi juures. Eestlaste kooskajal kohaks on "Haus der Gegenwart". Rummfordstrasse, kus tolmuvad ka rahvuslike tähtpäevade aktused. Samas asub ka Keskkomitee üks raamatukogusid. Komitee algatusel on vanade ja üksikute eestlaste korterelisse sisse seatud telefonid, et lähendada abi haiguse või õnnetuse korral. Samm, mis väärir järeletegemist.

Kuna München asub Saksamaa kaguosas, pole siin pärast 1968. a. korraldatud eestlaste kokkutulekuid tavaliselt Lõuna-Saksamaa ulatuses. Eestlaste kõrval ei saa jätta märkimata ka Eestist päritolevaid baltisakslasi, kes on osutanud väärtsiliku kaasabi eestlaste pensionipaberite tõlkimisel-kiinitamisel. Tuntumaks meheks baltisakslaste peres on Saksa-Balti sõprusühingu esimees Adam Grünbaum, kes annab välja ka Balti küsimusi käsitlevat ajakirja. Münchenis asub ka baltisakslaste keskkortiteek (Heimatkartel).

RÄNDVAIMULIK RATASTEL

Pastor F. Soosaare kätes seisab ligi paarkümme aastat eestlaste usuline teenimine Lõuna-Baietis. Esimesed kaks aastat ta töötas tasuta, hiljem diakonina ning alates käesoleva aasta juunikuust pastori. Ametialtustele läbiviimiseks ta sõidab aastas keskmiselt maha 22000 km. E. Soosaar jutustab München-Pasingis Lunastaja kirikus, Ludwigsfeldis, Augsburgis, Memmingenis, Berchtesgadenis, Ingolstadtis ja Nürnbergis.

Organistidena tegutses Münchenis sakslasi eestkätt G. Pfeifer ja dr. Edith Reich, Augsburgis Gerda Steinfeldt, Memmingenis O. Voss, Tüblide organisatidena meenutab E. Soosaar Berchtesgadenis surnud Berta Tamme ja Kanada eestlast Esku Lukeppa, kes täendas ennast Münchenis laulu alal. Koguduse juhatusse kuuluvad Dagmar Naha, Melita Jesse, Paul Sooväli, Vello Laar ja Antti Vanus. Hea jutustajana ja koolitatud häälega laulumehehena kui ka kaasmaalaste muredele avatud

käe ja südamega mehehena omab E. Soosaar eestlaste lugupidamise ja tunnetuse ka välispool Baietis.

Peale õpetajaametit on ta veel Keskkomitee laekuriks ja kohaliku täienduskooli juhatajaks. Dr. Soosaar 18-a. tütar Liili jätkab ainsa eestlasena meile psoriitlike traditsiooni, mängides kaasa Müncheni ülikooli korvpall meeskonnas.

PAGULASORGANISATIOONIDE PEALINN

Müncheni on koodunud hulga pagulasrahvaste keskkorraldusloone, samuti liubid siin arvukalt eksilrahvaste ajalehti. Siin tegutsesid ka raadiojaamad "Free Europe" ja "Liberty", mille kaudu lähetatakse tüt raudkandina tah. Eestikeelseid saatet praegu ei ole, kuid need loetakse varsti jälle käiku panna. Kõige energilisemad 26 pagulasrahva keskkorraldusloone on poolakate ja ukrainlaste oma. Oma trikkijad omavad siin ungarilased, ukrainlased, jugoslaavlased ja venelased.

Ka Saksamaa eestlaste keskkorralduslooni häälekandja "Eesti Rada" trükitakse ungarlaste trükikojas. Tingituna eksilrahvaste keskkorralduslooneid rohkusest näib siin olevat liikvel palgalisi KGB-mõrvareid, kelle ohvriks aastate jooksul langenud rida juhtivaid eksilpolitilikke. Viimaseks ohvriks oli tänava kroaatlaste ajalehe "Iskra" väljaandja Jakob Ljatic, kes käigistati oma korteris. Seni pole politimõrvareid avastatud.

RINGKAIK SÜDALINNAS

Enhki mu sõbralikud vastuvõtjad on nõus ka südalinnas ringi sõidutama, teen selle rännaku meelsamini jalgsi. Läbi autoakna ei õpi linna tunda. Liigun üle Stachuse linna südamikku. Tänavad kõikjal rahvusvaheline seitskond. Põgenikud idablastid, üli-koollised õppivad välismaalased, võõrtöölised Lõuna-Euroopa ja Lääs-Ida riikidest, linnas paiknevad US üksused ja paljud turistid kõigist ilmajagudest annavad tänavapildile rahvusvahelise ilme. Avarad "Biergartenid" ja promenaadikohvikud kühisevad publikust. Enhki basterlaste nimel seisab maailmarekord õitlarvitamises, et kohta linnas ainsatki joobut.

Teen esimese paetuse ajaloolise Feldherrnhalle ees, kus toimus 1923. a. novembris natside mässukatsed. Politsei avas pruunsärgilastele tule, oli surmuid ja vigastatud. Viimaste hulgas oli ka vana Aadu ise, kes pauku kuuldes tegi nii kire "Hillegeni", et murdis käeluu. Pärast seda ta istus mõne aja Landsbergi vangimajas, kus kirjutas raamatu "Mein Kampf". Nüüd ei meenuta mingi märk hoonel sealne seda sündmust.

Edasi sõidan bussiga läbi "Englischer Garteni" Isari jõe parema kaldaga rööbiti kulgevale Möhlstrasse. Seal asus pärast sõja lõppu rida aastaid Euroopa suurim mustaturu keskus.

Tänaval puujaoas seisab puude varjus suuremrohke värviga hoonel, kuhu laupäeva hommikul voorib vaatamata kuumale ilmale kuubedes, lipsudes ja korrektselt otse istuvates viltkaabudes här-ramehi. Maja ees seisab poliit- seluato kõrval noor sinises vormi- särgis politseinik püstitokulipil- daja olal. Teen seaduselimga juttu ning pärin, et kuhu need ärid on jäänud ja mis tähtsa asutuse ees ta vahli peab. Möhlstrasse mustast

Raadiosaade eesti vähemusest Rootsis

Rootsi raadio välisakond tegi hiljuti lühisaate eestlastele Rootsis vene keeles kuulajale Ida-Euroopa maades. Saade tugines Invaldi raudredningu raportile, mille järgi eestlased siin maal kõigist minoriteetidest olivat kõige paremini kodunenud. Saate koostaja, pr. Irina Orlovskaya usuties kirjaniku Karin Saarsen-Karistedit, kes teatavasti on slaavi filoloog ja valdab vahvat vene ning poola keeli.

Usutleja esitles kõigepealt eestlannat kirjanikuna, ajakirjanikuna ja pedagoogina, kes oma erihari- duse on saanud Rootsis ja kõik oma raamatud ka siin maal avaldanud. Ta lisas ka, et usuteldav äsja sal Cambridge's luuleauhinna inglise- keelse poemi eest keskaja poeedi Dante üle.

Karin Saarsen jutustas eesti keele ja kultuuri alalhoidmise suurest tähtsusest nii hästi vanema kui ka noore, siin maal sündinud sugupõlve, osas. "Teadmised, et nell on oma kultuur ja keel avarad suuresti noorte silmaringi ja aita- nell kontakti hoida oma sõprade,

sugulaste ja vanematega." Usuteldav tõi ka statistilisi andmeid eestlaste kohta Rootsis, meie organisatsioonide ja kultuurileu tegevusest.

Ta nimetas juba Eestis nimekaid kirjanikke, kes siin maal elavad ja edasi töötavad ning pealekasvanud generatsioonil, mis on "äärmiselt viljakas ja mitmepalgeline". Üksikasjalikumalt jutustas Karin Saarsen eesti koolide tegevusest Rootsis, mainides eriti edukat Täienduskoolide tööd. Ta andis ka andmeid meie ajalehete, ajakir- jade ja raamatute kohta ning lõpetas Torontoos toimunud üle- maailmse eestlaste kokkutuleku mainimisega, mis osutus eriti stimuleerivaks meie kultuurite- gevuse alalhoidmisele võõrsil. (EFL/K.K.)

Hei Saareste, noor eesti nelu New Yorgia, vahiti soomlaste si- gispeel "Miss Finlandiaks" — soomlased leidisid, et jätkub, kui ta kasuema on soomlane. Ta vahiti üheksast kandidaadist ja auhin- naks oli prill lend Soome.

turust noor mees pole kuulnud. Ta vahib juudi süngagoogi. Pärast aarablade veresauna olümpia- araablaste puhul 1972. a. septembri- l on juutide organisatsioonide ja süngagoogide asupaigad pideva vahve all. Jälgin veldi aega süng- agoogi stürduvald kaabudes halla- bemikke.

OLÜMPIAVALJAKUL

Lõpuks ei saa jätta vaatamata kaseda paika, kus toimusid 1972. a. olümpiamängud. Mõnisteistküm- mend minutit sõitu alimaarad- teega Marienplatzil olengi olüm- paraajoonis väljas. Paik asub linna põhjaosas endisel lennuväljal pommitusarusest kokku kantud kõrgendiku naabruses. Terve lin- naosa staadionide, võistlusallide, ujulate ja gigantse olümpialükila. Staadioni tribüüni katab kalleim katus maailmas, mis maksis 105 miljardit marka, pareguse kurssi juures umb. 60 miljoni dollari.

Vaadates seda hilgasilikku, mil- jarde neelanud projekti, tekib kü-

simus, kas üks vaasem ja väiksem rahvas on veel võimeline korral- dama olümpiamängusid, mille kavas seisab viimati 196 e. a. Olümpiastaadioni naabruses pais- tab vaadatuna TV-torni 20 meetrit kõrge olevalt platvormilt nagu teise maailma kuuluvaa oasina vene aremit Timofei väike ortod- doksi kabel paari kõrvalehtusega.

Olümpiajõuoni kavandamisel pidi Timofei kirik särepealt lang- ema larmnustuse ohvriks. Inne- kombel võitis siin inimlikkuse hü- rokraatia. Vendi Timofei kuulub Müncheni originaalide ja turistide atraktsioonide hulka. Keset võit- luspaki kasvatat ta liili ja aedvil- ja, mediteerib kabelis ning elabuh turistide annustest kabeli heaks. Olümpiaklasis asub ka mälestus- tahvel mõrvatud israaeli sportlas- tele. Raske oleks seda leida be- toongiantigide labürintis. sõidan töstükiga kõrgest tornist alla. On aeg asuda tagasiteele. (VES/KK)

NU ÄR DET JU
snart dags att vinna stora pengar

IGEN
högsta vinsten

350.000:-
netto (vinstskatten betald av lotteriet).

228.358 vinster vid dragning om 1.600.000 lotter

Köp lott nu. Lottpris 20 kr

PENNINGLOTTERIET
För kontroll - köp dragningslista.

DRAGNING 16 DECEMBER

• Leinateated

Meie armas

Irene Elisabet
Pilman-Kurgo

Sünd. Tallinnas
Surn. 5/11 1974 Uppsalas

Mälestavad sügavas
kurbuses

OSVALD
HARALD ja LINDA
AINO, HEINO

Matusetalitus toimub nelja-
päeval, 14. novembril kell 15
Stillhetens kabelis Uppsalas.

Oma kallist
vilistlast

Hanno
Kompus't

mälestab leinas

KORP! VIRONIA

Unustamata armast venda ja
onu

Voldemar
Kask'e

mälestavad kurbuses tema 1
surma-aastapäeval 15. no-
vembril

LYDIA ja LINDA

SVEA
perekonnaga

Kui esineb
surmajuhutum

Konsulteerige suurima usal-
dusega matusebürood

Thure Söderquist
Begravnings &
Eldbegängelsebyrå

Mariatorget 1
116 48 Stockholm
Tel. 44 80 07, 44 80 98

Eriala:

Eestikombellised
matusetalitused
Ütpeäevane valvekord

Eesti kunst

Algus lk. 1

Paju – ning see annab selle ajaloolise perspektiivi. Kunstielu Eestis läks kõiku tõsisemalt alles 19-ndal sajandil ja oma õpinguteks olid eesti kunstnikud kaua sunnitud sõitma Peterburgi või saksa akadeemiasse, hiljem ka Prantsusmaale. Kuid kahe- ja jankolmekümnendatel aastatel kasvas välja oma sisemaine organisatsioon ühesandega

Ameerika...

Algus lk. 1

keeli, siis läbikäimine on minnaalne. Venelastega käitumise halvastavalt. Eriti julgus on noored, kes ei ole tunnud MVD õudusi, näidates oma pahameelt kommunistliku süstemi vastu. Eestlased, lätlased ja leedulased on huvitatud välismaal elavate baltlaste tegevusest.

Voice of America kostab balti riikidesse vabalt, kuid segatakse Radio Liberty ja Radio Free Europe.

Välismaa ajakirjanikkudele Venemaal tehakse kõike võimalikke takistusi uudiste kogumisel ja rahvaga suhtumisel. Hruštšovi ajastust on nüüd võimalik artikleid välja saata, kuid rangelt keelatud – fotografeerimine ja pildide väljasaatmine. Altnuke lubatud televisioonisade Venemaalt tolmus president Nixonil külaskäigul ja seegi vahetuhtumistega. Et kuidagi töötada ajakirjanduse alal Venemaal töötavad välismaa korrespondendid koostöös, et vältida surve avaldamist ühele ajakirjanikule. Suhtlemisest Venemaaga arvab ta, et see on ühepoolne, kuna Venemaa saab sellest rohkem kasu.

President Nixonil tagasistumine tuli suureks üllatuseks venelastele, kuna ei hinnatud Ameerika kahe partei tugevust, vaid arvati, et suurfirmad dikteerivad ameerika poliitikat.

Oma muljetest kokkupuudetest venelastega nentis ta, et venelased kasutavad alkoholi üldiselt ja nende huumor on labane. Kirjeldus tema elust Moskvas oli kui komöödia. Kõsimusele, kas tal oli võimalus külastada Siberi vangilaagrit, naeris ta vastuseks, et kui seda oleks talle võimaldatud, oleks kindlasti vangid tüüdnud vangidest ja asendatud KGB meestega.

Et saada ajalehtedele rohkem kirjeldusi Balti riikidest, soovitas ta astuda kontakti oma linna lehelotmetajatega ja nõuda et nende korrespondendid külastaks Balti riike. Ajakirjanikke pidurdab Balti riiklastes olukord, et nad ei valda kohalikke keeli.

Murray Seeger sündis väikeses linnas New Yorgi osariigis. Esimene kontakt oli tal etniliste gruppidega Clevelandis, kus ta töötas televisiooni ja raadio kommentaatorina.

Ta õppis Nelman Fellowship stipendiaadina Harvardi ülikoolis, kus tutvus Venemaa ajaloo ja õppides vene keelt.

Selline tagasihilj kergendas tema tähelepanekuid ja aitas kirjutada objektiivselt olukorras Venemaal ja Balti riikides. Murray Seeger jättis mulje kui järjekindl, ja terava tähelepanuvõimega inimene, keda võib nimetada heaks ajakirjanikuks. Moskvas töötavate välismaalaste ajalehtede büroodest on Los Angeleses Timesi büroo kõige suurem.

anda võimalusi kujutavkunsti äitsenguks – võib nimetada kunstikooli Tartus, Kunstihoonet Tallinnas – eesti kunstnikud hakkasid tunnustust saada välismaal: kõige enam tähelepanu äratas Wiiralt (mapid tema graafikast on Kunstihallis välja pandud).

Aastal 1944 purunesid kõik lootused vabale kunstielule ja sellest peale valitseb seal sovjetirealism üsnagi piiramatult, kuigi meie kõrvu viimasel ajal on ulatunud kuuldusi tõrksaist kunstnikest Balti riikides, kes keelduvad laskmast kirjutada oma ninale motiivi motiivilikut ja ainekäsitlust.

Paljud kunstnikud valisid maapao ja need kvaliteedid, mida nad on juurde toonud rootsi kunstielule, peaksid andma ainet palju ulatuslikumale näitsuele kui nüüd välja on pandud.

Kui võrrelda eesti graafika tehnilist briliantsi nii Lindgreni kui Fogelini, siis asuvad nad üsnagi primitiivisel tasemel.

Niipalju Ulf Liljedahli eestlasi kõrgelt hindavast sõnavõtust. Kroonika illustatsioonide hulgas on Endel Kõksi lito "Viikerkaare naine".

Raskem...

Algus lk. 1

saatusle, kuigi ollakse lahtetatud. Isa otsustamisõigus kestab kuni lapse 16-aastaseks saamiseni. Siis saab laps ise otsustada, kas ta järgib isale või emale.

Natali isa on tüürimees. Sõidab mandri ja Saaremaa vahet. Karl Lehtonen ei ole teda kunagi kohanud. Mees arvavat, et Soomes on nilvird raske inflatsioon, et tütar satub sellest "viletsesse oludesse".

Ena ja tütar elavad Mustamäe rajoonis väikeses korteris. Ena töötavat ühes ehitusfirmas. Laps olevat päeviti venekeelses lasteaias. Lehtonen lisab, et "vene keele oskamine on Soomes hea asi".

– Mis siis teha? küsis APU kaasvõõline Lehtonenilt.

Lehtonen vastab, et ta kavatses paluda abi president Urho Kekkonenilt. Üks Tallinna advokaate olevat soovitanud pöörduda – isa keelust hoolimata – sellekohase abidava komitee poole Tallinnas, kusjuures tulevat palvekirjaks märkida, et tal on hea haridus, hea töökoht ja sotsiaalsed ning majanduslikud eeldused lapse kasvatamiseks. Aitavat kaasa ka see, kui osutada, et lapse pärisisa on ebasobiv kasvatajaks.

– Kas aitaks see, kui Siret ootaks last?

– See vaid halvendaks olukorda. Siis peaks hankima tollele teisele lapsele maalt lahkumise loa. Ja see maksaks 2000 marka.

– Võib-olla oleks parem hoolitseda?

– Me tundime olukorda juba enne pulmi. Aga mina olen selline optimist, kes on valmis ootama kümme aastat – kuni Natali saab kuuetüskümneks ja võib enda talle ise otsustada. Kogu lugu seisab lihtsalt ühe mehe kiusamises, millel ei ole poliitiliga midagi tegemist. Aga nõukogude valitsus saab sellest ajast halva maine. (EPL/MR).

Lund austas kooli ja kirikutegelast

LUND (EPL) – Möödunud laupäeval, 2. skp. täitsus Petersgärdeni seltskondlikud ruumid Trollebergavägenil tühedalt Lundist, Malmöst ja mujaltki kokkutulnud kaasmaalastest, et austada filikand. Eha Põhli tema 50. a. sünnipäeva puhul. Juubilar on möödunud 30. a. aasta jooksul saanud eesti jumalateenistusi EELK Lõuna-Rootsi koguduse pea kõrgis selmes Pihtkonnas ja selleks verdanud kõik omad vabad laupäevad-nõupäevad. Samuti on ta Lund-Malmö eesti Täienduskooli juhtajaks ja kasvava noorsoo koondajaks eesti keeles ning mees.

Piduliku kokkutuleku korraldajaks oli EELK Lõuna-Rootsi Koguduse Lund Pihtkonnas eesotsas selle energilise esimehe filikand. Emilie Kilvega. Esimesena pöördus noorusliku juubilar poole EELK Konsistoriumi ilmalik assessor dr. jur. Arthur Taska. Ta märkis, et austataval on jätkunud niipalju armastust ja energiat pikki aastaid kaasmaalasi kirikumuisikaga teenida ning soovis talle palju õnne järgnevateks aastateks peapiskop Konrad Veemi ja Kirikuvallitsuse ning Konsistoriumi poolt.

EELK Lõuna-Rootsi Koguduse esimees Arnold Sergo lmetles seda kaurist ideelist tööd, mida juubilar on kinkinud Kogudusele ja mida ei saa hinnata ega tasuda maise varaga. Õnnitledes Koguduse poolt luges ta ette juubilarile ulatava auaadressi koos suure kombi elavate roosidega. Pikemalt peatus austatava suure panuse hindamisel emakeelsele kirikule ja meie võrsuvala noorsoole Lund Pihtkonna esimees filikand. Emilie Kilve. Ülatades juubilarile auaadressi Lund eesti seltskonna poolt mitmekümne perekonna ja sõbra nimel koos kingiga, tervituse ja õnnitluse ühtlasi. Su vana, naimad, kellele ei andeks ja sooja südamega tütar oma rahva vastu, lõpetas pr. Kilve koos ülevatavate kaunit roosidega.

Siis astus vapralt esile Lund eesti Täienduskooli 12. a. õpilane Hannes Mathiesen, kes edastis andis

nuhka kõlgetud auaadressi! 26-õpilase allkirjaga, kaasaarvatud Mänguringi mudilasedki, oma armastatud kasvatajale. Täienduskooli tolmkonna poolt tuli oma poolsete roosidega koolitoimkonna esimees Harald Viirsalu kuna õnnitlused Mänguringi poolt andis koos lilledega edasi selle juhataja fil. mag. Pille-Mai Laas. Malmö skautliku Kalmukunka-Salme lipukonna õnnitlused-tervitused tõi skm. tsiv. ins. Rein Asu, kes ühtlasi ulatas austatavale omakorda Malmö eesti seltskonna auaadressi mitmekümne nime ja kingiga, koos lilledega. Dotsent Olev Mathiesen ühtlasi esmalt ETS-i Lõuna-Rootsi Osakonna poolt koos lilledega ja seejärel ERF-i Lund Osakonna poolt.

Ta teatas, et ERF-i juhatus on juubilarile teenid hinnanud kuld-märgiga, seda üleandis, rõhutamades, et kuigi märk ise ei ole läbi kullane on kuldne see töö, mida austatav teinud oma rahvale. Filikand. Eva-Merike Kangro tänas oma endist õpetajat koos pisikes kimbu lilledega. Lõpuks tuli kirkuhaageni eestiste tänu ja õnnitlusega selaseid juhtivalt tegelasi Johannes Merevälli, andes edasi kingina kõrgväärtusliku portselaanist vaasi.

Kõige lõpuks pöördus lilledega sissepüritud juubilar tänusõnadega kõigi poole, kes tänase päeva ta elus teinud nii kaunit, nagu ta märkis. Järgnes koosviitmine kohvilauas. (EPL/OV).

Högre studier i vår

Det gäller att du bestämmer dig före den 20 november.

Senast denna dag måste nämligen ansökan till spärard utbildning — läkar-, tandläkar-, farm. kand-, receptarie-, psykologi- och kemi-utbildning — vara oss tillhanda.

För vidare information, kontakta närmaste universitet, högskola, vuxengymnasium eller någon av arbetsförmedlingens yrkesvägledningsexpeditioner.

Om du vill skicka efter ansökningshandlingar, posta talongen idag!

CENTRALA ANTAGNINGSENHETEN

UKA, Box 16326, 103 26 Stockholm.

Tel. 08/24 85 60

Till Centrala Antagningsenheten

Sänd mig blankett och anvisningar för ansökan till spärard utbildning

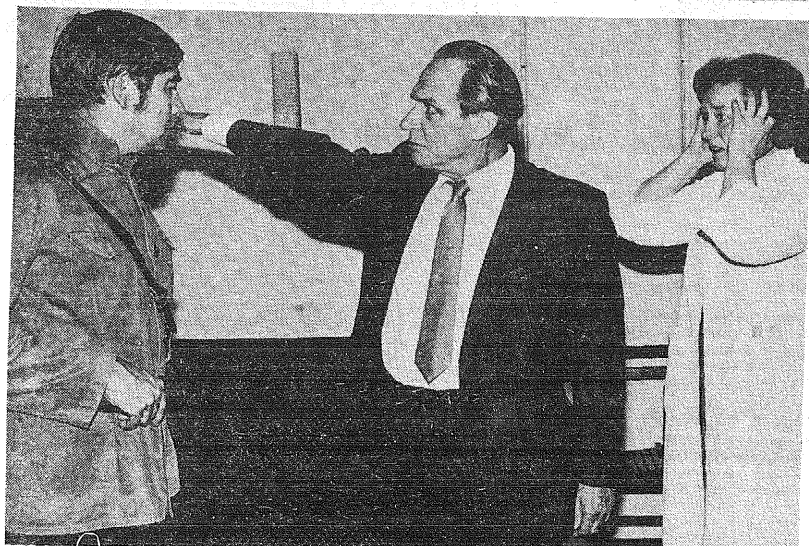
NAMN _____

ADRESS _____

POSTNR. POSTADR. _____

TEL. _____

ED 13/1174

"Nüüd on lüpp! Välja!" Paul Paas (Uno Tõnissoo), Taavet Tagapera (Edmar Kuus) ja Lüa Mälg (Helvi Klement) stsenis näidendist "Kui kõik läks teisiti", mis lavastus Stockholmis laupäeval, 16. nov. kl. 19 ja pühapäeval, 17. nov. kl. 14 ABF teatrisaalis Sveavägen 41. (Foto Lepper)

A. Reinans uueks LE esimeheks

Liberaalse erakonna üldkoosolekul oktoobris ei soovitud senine esimees Kristjan Vagur, et teda tagasi valitakse. Uueks esimeheks valiti Alur Reinans Juhatusse kuuluvad veel abiesimees Andres Küng, sekretär Jaak Maandl, laekur Veljo Vagur, Andres Koern, Jaak Kruusmägi, Jüri Männik, Kristjan Vagur ja Toomas Vooand. Nii üldkoosolekul kui hiljem toimunud juhatusse koosolekul tekkisid elavad läbirääkimised erakonna edaspidisest tegevusest, eriti Esinduse valimistest osavõttust ja tegevusest Eesti Komitees ning Eesti Rahvuskongressis.

Kui Liberaalne erakond astus avalikkuse ette kaheksa aastat tagasi, oli erakonna üheks kandvaks ideeks teatavasti, et töötades nihaasti Esinduses kui nn. keskorganisaatsoonides kokku viia organiseeritud eestlaskond Rootsis.

Möödunud tegevusaastal tekkis aga olukord kus erakonna esindajad nihaasti Eesti Komitee kui Esinduse juhatuses leidsid, et neil ei ole võimalik seal edasi töötada ja astusid oma kohtadelt tagasi. Erakonnas seati ka küsimuse alla, kas üldse on põhjust erakonnal esineda Esinduse valimistel.

Et otsus siiski langes valimiste kasuks — erakonna liikmetest kandideerib 22 Esinduse valimistel — oienes vahepeal toimunud läbirääkimistest Esinduse rühmituste vahel. Nendel läbirääkimistel selgus, et Liberaalse erakonna, Eesti Vabadussõjajärgi ja Koostöö Keskuse seisukohad Esinduse tulevase tegevuse ja eestlaskonna organiseerimise suhtes olid väga sarnased.

Kolme rühma poolt peetud läbirääkimised Eesti Komitee ja Rahvuskongressi ringkondadega ei andnud küll tagajärge, rühmade vahel tekkunud koostööd annab aga põhjust oodata konstruktiivsemat tegevust uues Esinduskogus ja Esinduse organites.

Toimunud läbirääkimised on Liberaalse erakonna arvates esinevate tegelike aktseptsioonidega Esinduse valimistele eemalolevad ringkonnad. Eriti tähtis on et selle katse taga seisis kolm rühma, kes praeguses Esinduskogus moodustavad enamuse.

Läbirääkimised ebaõnnestusid — n.ö. "teisel poolel" oli küll üksikuid isikuid, kes aru said koostöö

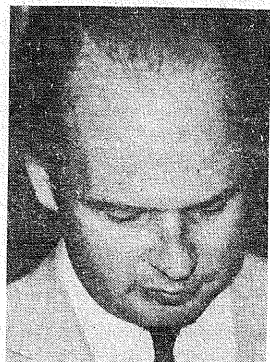
hädavajalikkusest ja olid nõus selleks kaasa aitama, enamasti aga asus negatiivsele seisukohale.

Liberaalse erakonna koosolekutele oli kõne all ka hiljutist esitatud sisserändajate komisjoni ettepanekud ja nende võimalik mõju rootsi eestlaskonnale. Üldiselt peeti järelduste tegemist liiga varajaseks. Erakonna arvates on väga oluline ülesanne organiseerida Rootsis asuvad eesti organisatsioonid ühendamise võrku.

Uks võimalus selleks on, et kõik või suur osa neist astuvad Eesti Komitee liikmeiks. Sellist aktsiooni ei saa aga pöjendada lootusega sel teel saada riigi toetust summadest, mida praegu veel üldse olemas ei ole. Veel halvem on, kui ette hakatakse selliseid olematuid summasid ära jaotama liitunud, organisatsioonide vahel.

Liberaalse erakonna arvates peab eesti organisatsioonide liitumise aluseks olema tegelik koostöö ja ühiste praktiliste küsimuste lahendamise vajadus.

Eesti Rahvuskongressi juhatus on soovitanud Rahvuskongressi koalitsiooni kuuluvatele rühmitustele astuda Eesti Komitee liikmeiks. Eriti arvesse võttes Eesti Komitee juhatus negatiivset seisukohavõttu läbirääkimistel suurema koostöö saavutamiseks Rootsi eestlaskonnas otsustas Liberaalne erakond praegu mitte astuda Eesti Komitee liikmeiks.

ALUR REINANS

Teatrikunsti töökojas

Selleks, et valmis kunstiteos võiks rahvast rõõmustada, peab leiduma üks eriline loomepaik, kus kunstiteos tegelikult sünnib. Skulptor peab tegema saviga, et ühel päeval linna tähtsamal platsil seisaks pronksi valatuna rahvuskangelase või kuninga pronkskuju. Wiiralt pidi uuristama oma plaate, olemasolevate ja tommispretsidega. Nii on see kõigil kunstialadel, alates raamatukirjutajast kuni balletitüdrukuni.

Kui need read jõuavad lugeja ette, on Kaarel Eerne näidendi "Kui kõik läks teisiti" maailmapremjäär juba toimunud, arvustat-

jad oma sõnaga asutavad varsti esile ja publik annab oma tähtsa hinnangu. Käsin selle lavastuse proovisaalis ja vaatasin pealt. Siis tekkis mõningaid mõtteid. Kõigepealt tõi ise. Või öieti autor Kaarel Eerne.

Kirjutajad kord raamatu "Õngelata mööda Võrumaad" (splinning oli siis veel luksusaasi). Kirjutajad ajakirjas "Teater", mis oli väga kõrge tasemega. Kulgi ta möödunud aastal pensionile läks, on ta ikkagi üks aktiivsemaid kultuuritegelasi Torontos. Siiski jätkus tal veel aega selle tüki kirjutamiseks ja Lakewoodi näidendite võistlusele saatmiseks.

Lakewoodi auhinna komisjon andis Eernele tükile teise auhinna. Aga üks ju Kitzbergi "Tuulte pöörises" saanud ka lugusete teise auhinna. Eelnevalt auhinna välja ei antud. Siis jõudis K. Eerne näidendi üle ookeani Lensi Rõmmeri kätte.

Eerne oli teinud küllalt kavalalt. Ta oli asetanud konfrontatsiooni punase ja valge isiku, kes teineteist tundsid. Kuid siis oli ta kompositsiooniliselt vormi loiganud veel kord pooleks ja asetanud eduka pagulase poliitilisesse olukorrasse, mis finaalis välja lööb.

Ma tean, et see huvitav tükk, mängib üheksateistkümnenda aasta jõulul, meie põletavamal teemal.

Ma nägin Lensi Rõmmerit juhendamises näitlejaid, millele võiks töepoolest anda pool kutselise teatri tiitli. Formaalset ei ole ühegi kaastegelasega sõlmitud kevadist aastalepingut, kõik tulevad vabatahtlikult, ka väike kuna suhtes Liisu Ojaste.

Nad on eesti eksiliitlasi elusoon, millest Lensi Rõmmeri psühholoogilise deklaratsete kätte all tekib teatrikunstiline ansambel.

"Kui kõik läks teisiti" esitatakse Stockholmis laupäeval, 16. nov. kell 19 ja pühapäeval, 17. nov. kell 14 ABF-i teatrisaalis, Sveavägen 41.

Norrköpingis laupäeval, 23. nov. kell 19 Flickskola aulais Repelageratani ja

Esikilustas pühapäeval, 24. nov. kell 14 Folkets Husi teatrisaalis.

Uusi ametnikke eesti orgides

Eesti Komiteesse on uueks ametnikuks määratud Töösturivalitsuse poolt Eva Vadi, kes asendab Agnese Kaasikut, kes läks pensionile. Eesti Teaduslikust Selfistist läks pensionile Elsa Neuman ja tema asemel on Balti Arhivist ülevõtnud Hilja Kauri. Uueks ametnikuks Balti Arhivi on määratud Hele Lütts.

"Kodukool" asus tööle

Norrköpingi Eesti koolide juures sündinud ja kasvunud "Kodukool" idee oma arengumisele jõudnud nii kaugele et seda on võimalik tegelikult õpetada juures kasutada. Norrköpingi täienduskoolkoolis on seda juba tehtud. Senised töötajad on osutunud väga headeks. See üritustab tööd jätkama.

Töö "Kodukoolis" jaguneb kaheks haruks: kasvatustöö ja õpetustöö. Mõlemad harud töötavad üksteisega tihedas kontaktis ja saadasti üksteist täiendades üheskoos.

Vajalised õppevahendid töötatakse välja enne õppetöö algust, nii et õppetöö kas kodu või koolis saab takistusteta alata. Õppevahendid on kasutatavad nii alalisel, täiendusel, kui ka "Kodukoolis", seega õpilaste kodudes. Need on nii lihtsalt koostatud et lastevanemad saavad juhtnööride abil oma laste õppetööd edasi viia.

Kodukoolis õpetate neid aineid mida ei saa õppida asukohamaa koolides: emakeelt, Eesti laulmist, muusikat ja kultuuri ning Eesti maa- ja loodusteadust koos ajaloo-ga. Suuri rõhku pannakse emakeelsele vestlusele, näitlemisele ja omaloomeingule. Õppevahendite hulgas on esikohal audio- visuaalsed õppevahendid.

Õppevahendite keskusest kohaldetele saatmiseks kroondatakse

õppevahendid nn. õppepööradele. Iga õppepöör on sisuliselt olemasolev üksus ja seda on võimalik õpetatööd siduda teiste õppevahenditega.

Peamiseks vaheks harilikku kooli ja "Kodukooli" vahel on aga kasvatus- ja õppetöö viimine kodudesse ja perekondamisel eestimeelseks ühiskonnaks saavutamise eestluse renessanssi ja tõkestada ümberharvustumist.

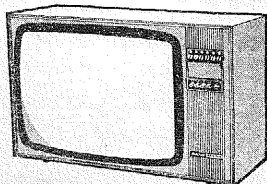
Kui soovitate lähemalt tutvuda "Kodukooliga" kui uue eesti kooliga, siis on kooli esindaja nõus sõltima kohtadele demonstreerima õppetöö kohtade ja õppevahendite. Eestlased võivad huvi pakkuda looduspildid, nooruse ajaviltid ja mängud, kombed. Võimalus on ka ringmänge mängida ja tantsida vanemate ja esivanemate laulu saates.

Asjaest huvitaval palutakse pöörduda aadressi A. Kajassaare poole Backgatan 20, 614 00 Söderköping, tel. 012/115 24

"KODUKOOLI" SÖBRAD

EESTI
KULTUURI
KOONDIS
POSTGIRO 57588

Rank Arena 22" Färg TV

Heltransistoriserad. Kortslutningssäkrad. Nya bildrör — det blir mycket lättare att få färgerna att passa in i varann. Framdriktad elliptisk högtalare. Automatisk frekvenskontroll. Elegan design.

Ing. Karl Grau, ettevõtete eestlaseste omanik.

- Television
- Raadio
- Stereo
- Majapidamis-
- masinad

normaals radio
& elvaruhus ab

Svandammsplan 2, Hägersten. Tel. 45 13 50 ja 45 13 00.